Poštnina plačana v gotovini. Leto LXI V Ljubljani, v soboto 4. marca 1933 Štev. 53 Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ameriška bančna kriza

Kaj slabo politično in gospodarsko dedščino sprejema novoizvoljeni ameriški predsednik Franklin Roosevelt, ki danes nastopi svoje predsedniško mesto v Beli hiši. Ravnokar prihajajo v Evropo vesti o veliki krizi ameriških bank, ki trpe radi silnega navala vlagateljev. Ena za drugo zapirajo svoje blagajne in poslovne prostore. Med tem pa se panika polašča sploh vsega gospodarstva, ki utegne imeti posledice tudi v izvenameriških državah.

Tudi Ameriko je zajela kriza zaupanja in že dalj časa opažamo slabejšo tendenco za dolar na vseh svetovnih borzah. V zvezi je to z odtokom zlata iz Amerike. Res je bilo izvoženega zlata iz Amerike v februarju samo za 11 milijonov dolarjev, in so se istočasno njene zaloge zlata za inozemski račun povečale za 173 milij. dolarjev. Toda to zlato ni več ameriško in je pripravljeno za izvoz. Radi tega pa kakšne večje nevarnosti za dolar še ni, ker Amerika brez škode za valuto izvozi lahko še velike količine svojega zlata. Nevarnejši pa bi bil položaj, če bi se radi znanih težkoč začela inflacijska politika, ki bi presegla meje, ki so dopustne z ozirom na valuto. Amerikanci vedno bolj iščejo zlato in ga zamenjujejo za papirnati denar, kar je danes v Ameriki še mogoče. Začelo se je tezavriranje zlata v velikem obsegu. Pred državnim zakladom v Washingtonu in pred newyorško federalno rezervno banko stoje dolge vrste ljudi, ki zamenjujejo svoje bankovce za zlato. To so znaki panične psihoze, ki je zajela tudi že male ljudi in lahko postane nevarna, če je država s hitrimi in učinkovitimi ukrepi ne bo znala preprečiti.

Ameriški bančni sistem je pokazal kaj nevarne razpoke že 1931., ko je kriza v jeseni zavzela v Uniji prav velik obseg. Že tedaj smo čitali statistike o propadlih ameriških bankah, katerih številke so šle v tisoče in njih vloge v stotine milijonov dolarjev. Zaradi pomirjenja in pomoči bankam je najprej leta 1931 ustanovil predsednik Hoover »National Construction Corporation«, katero je nasledila v letu 1932 »Reconstruction Finance Corporation«. Slednja družba je izdala milijone in milijone dolarjev v pomoč bankam in je polagoma že kazalo, da so največje luknje zadelane z denarjem te korporacije, katerega so deloma prispevale banke, največ pa zvezna vlada. Sedaj je naenkrat znova izbruhnila panika. Pomoč omenjene korporacije ne more več zadovoljiti vseh potreb. Možna je le delna intervencija, ker ni dovolj sredstev. Vlada je s hitrimi ukrepi priskočila na pomoč »National« bankam, ki tvorijo pretežni del ameriškega bančništva. Sprejet je bil poseben zakon, ki omogoča kontrolorju valute (ta institucija datira še iz preteklega stoletja) veliko kontrolo nad bankami in zgodil se je celo slučaj, da je valutni kontrolor prevzel v svojo upravo banko. Zlasti pa je omogočeno kontrolorju omejiti dvige vlog v slučaju potrebe in s tem dovoliti bankam moratorij za nekaj časa.

Kolikor je iz dosedanjega poteka krize razvidno, gre pri sedanjem navalu vlagateljev predvsem za že omenjene National banke. Imamo sicer v Uniji tudi še druge tipe bank, ki pa niso bile tako prizadete. National banke so številčno, po kapitalu in vlogah najmočnejše organizacije ameriškega denarstva. Njih ime prihaja odtod, da so morale dobiti dovoljenje za osnovanje in poslovanje od zveznega kongresa, torej vrhovne državne instance za celo Unijo, za razliko od bank, ki so delale samo na teritoriju ene izmed severnoameriških držav. Imele so tudi pravico izdajati svoje bankovce, katerih je bilo konec januarja 1933. leta v obtoku za 836 miljonov dolarjev. V začetku leta 1933 je bilo National bank v vsej Uniji 6.016 z aktivi nad 28 milijard dolarjev. Vsaka National banka mora pripadati zvezni narodni banki dotičnega distrikta, odnosno imeti pri njej naložen del svojih aktiv, kar naj bi garantiralo gotovo stopnjo likvidnosti.

Položaj v Uniji tudi glede denarstva ni več rožnat in v marsičem je primerjati sedanjo bančno krizo v Uniji z bančnimi krizami v evropskih državah leta 1931. Toda večinoma so prišli v Evropi takoj ukrepi, ki so pomenili radikalno sanacijo, razen v nekaterih državah, kjer je kriza denarstva še vedno močna in še ne kaže na njen bližnji konec. Veliko dela čaka Roosevelta, ko prevzema oblast v svoje roke, zlasti še, ker je njegov program drugačen kot Hoovrov in ker skuša z drugimi sredstvi reševati krizo ameriškega gospodarstva kot doslej, ko je prevladovalo ortodoksno kapitalistično stališče.

Za rešitev bančne krize in vpostavitev zaupanja, ki bo preprečilo nadaljnjo paniko, bo treba takojšnjih in energičnih ukrepov. Položaj pa je tem težji, ker ameriški proračun le z največjimi napori vzdržuje ravnotežje. Država se mora stalno zadolževati za milijardne zneske v kritje deficita. Zlasti težko čakajo obljubljene pomoči ameriški farmerji, saj je njihov položaj vsako leto težji. Ukreniti bo treba tudi kaj za zmanjšanje brezposelnosti, ki zavzema v Uniji naravnost gigantski obseg. Govori se že sedaj mnogo o javnih delih največjega obsega, kajti Rooseveltov program gre na tem, da ustvari nasproti pretežnosti zasebnih podjetij tudi močna javna in komunalna podjetja. Če bi se kriza bank še razširjala, je jasno, da se bo začela tudi razprava o inflaciji.

Rešitve pa čakajo tudi važna zunanje politična vprašanja, ki so v teku. Treba samo pomisliti vprašanje vojnih dolgov Ameriki, ki je še preostalo iz Hoovrovih časov. Upati je, da se bodo pogajanja začela v kratkem. In končno je Unija interesirana tudi na vprašanju Daljnega vzhoda, kjer ji ne more biti prijetno prodiranje Japoncev. Vprašanje je, če se v tem pogledu njena politika ne bo izpremenila.

Razprava pred Državnim sodiščem za zaščito države

Razsodba pade v ponedeljek

Zadnji dan branilcev

Dr. Vlajič brani Cerarja

Belgrad, 4. marca. l. Včeraj ob 4.10 je predsednik senata podelil besedo gosp. Vlajiču, zagovorniku obtoženega Cerarja. V svojem temperamentnem zagovoru navaja gosp. Vlajič, da so padali pri manifestaciji vzkliki, radi katerih se obtožuje Cerar in vendar ti vzkliki niso individualnega značaja. Iz tega vsekakor zelo važnega dejstva razvija gosp. zagovornik vse razbremenilne momente za svojega klijenta. Opozarja, da je iz obtožnice, ki predstavlja takratno atmosfero na Slovenskem v najstrašnejši obliki, zlasti v onem delu, kjer se govori o puferstaatu, ni razvidno, niti kdo je o tem razpravljal, dali so širili te alarmantne glasove obtoženci ali njihovi nasprotniki.

V nadaljnjem svojem zagovoru se gosp. Vlajič bavi z izpovedbami posameznih prič, ki obremenjujejo njegovega klijenta. Izmed cele vrste prič, ki ga obremenjujejo, je edino priča Beljšak navajala, da je slišala Cerarja, kako je zavpil: »Živio republika!« Vsi drugi tega vzklika ne morejo potrditi. Gosp. zagovornik nadalje analizira situacijo, v kateri se je nahajal njegov klijent, ko je izrekel inkriminirane besede. Glede obtožbe, da se ni umaknil orožnikom na njihov poziv, poudarja gosp. zagovornik, da Cerar ni bil v stanju, da se bolj umakne, kakor se je. V ostalem pa poziv na umaknitev ni bil individualen, temveč skupen. Veljal je masi kot taki in ne le njegovemu klijentu.

Dalje govori dr. Vlajič o psihologiji posameznih prič. V ostalem se g. zagovornik bavi še z onim delom obtožnice, ki obremenjuje njegovega klijenta v pogledu vzklikov, po katerih je okrivljen, da je delal na to, da bi se en del države ločil od državne skupnosti. Ponovno utemeljuje dr. Vlajič, da je treba paziti na moment, v katerem so ti vzkliki padli in da baš, če se to vzame v obzir, ti vzkliki izgube vso svojo obremenilnost. Ob koncu svojega zagovora apelira dr. Vlajič na visoki svobodo domov. Od takih bistrih fantov, kakor je njegov Cerar, postanejo najboljši in najsijajnejši državljani.

Zagovor dr. Zdravkoviča

Za dr. Vlajičem je dobil besedo dr. Zdravkovič, zagovornik Gregorina, ki ga državni tožilec obtožuje žalitve Veličanstva. Njegov zagovor je predsednik senata ponovno prekinil. Ko je dr. Zdravkovič navedel vse razbremenilne okolnosti, je pledíral za to, da se Gregorinu odpusti vsaka nadaljna kazen.

Umnikov branilec dr. Mohorič:

Naslednji govornik je bil dr. Jakob Mohorič, zagovornik obtoženega Antona Umnika. Dr. Mohorič ugotavlja iz obtožnice in dokaznega gradiva, da so bile v kritičnem času manifestacije v Domžalah, Mengšu, Komendi, dalje shod v Hrastju in na Primskovem. Nikjer pa ni prišlo do prelivanja krvi.

Potem opiše, kako je po shodu prišlo do incidenta z Okornom in do prvih strelov. Na podlagi izpovedb posameznih prič ugotavlja, kdo je bil tedaj na Umnikovem dvorišču in da je samo po pomoti moglo nastati prepričanje, da je strel padel iz tega dvorišča. Obširno opisuje značaj Antona Umnika in njegovo obnašanje pred tem shodom. Opozarja na pričevanje orožniškega komandirja Sotlerja, da se je Anton Umnik odtegnil iz političnega torišča in da je to slovesno obljubil, da mu je tudi povedal pred shodom, da se ne bo udeležil in da bo odšel z družino v Velesovo, česar pa pozneje ni storil, ker mu je zelo zbolela njegova žena. Opozarja dalje na izjave iste priče v Šenčurju samem in v bližnji okolici, kjer nikjer ni bilo priprav, da bi se shodi razbili, da tam nikjer niso videli kakih zelenih kravat, da Umnik ni z nikomur govoril in sploh nikjer pripravljal razbitje shoda.

Nato opiše na podlagi izjav posameznih prič njegovo obnašanje med shodom do streljanja. Opozarja, da je celo glavna obremenilna priča poslanec dr. Rape pred sodiščem izjavila, da o Umniku ničesar ne ve, da ga sploh ni poznal in opazoval na shodu. Tudi druge priče ne vedo proti njegovemu klijentu navesti nikakih obtežilnih dejstev. Vse navajajo, da je hodil Umnik od gruče do gruče, kar je storil na poziv okrajnega načelnika dr. Ogrina in to šele po streljanju. S tem pa sploh ni mogel hujskati množice, da bi bilo potrebno uporabljati hladno in ognjeno orožje.

Dr. Mohorič obširno razlaga, kako se izpovedbe posameznih prič ne ujemajo in da si celo naravnost nasprotujejo. Tudi najbolj obremenilne priče Umnika bolj razbremenjujejo kot obremenjujejo. Opozarja potem na nesoglasje v dogodku s Prešernovim kolesom ter predlaga po nad 1 uro trajajočem govoru oprostilno razsodbo za svojega klijenta.

Za dr. Mohoričem je govoril še dr. Pegan. Nato je bila razprava ob 7 zvečer prekinjena.

Belgrad, 3. marca. l. Razprava proti Brodarju in tovarišem pred Državnim sodiščem za zaščito države, ki je trajala do sedaj polnih 11 dni, se je danes pričela ob pol 9 dopoldne. Otvoril je predsednik senata g. Bubanj in takoj podelil besedo zagovorniku dr. Ninku Petroviču, ki brani obtoženca Tomaža Ogrina.

Dr. Ninko Petrovičev govor
v obrambo Tomaža Ogrina

Zagovornik izvaja takoj v začetku, da državni tožilec v svoji obtožbi ni mogel proti njegovemu klijentu navesti prav za prav ničesar konkretnega in obtežilnega. Obtoženca Tomaža Ogrina obtožuje vzklikov: »Živio svoboda! Živio slovenska republika!« in da se ni hotel raziti, ko je bil v to pozvan od orožnikov. Zagovornik se nato povrne k prvemu vzkliku ter izjavlja, da tu ne obstoja nobeno krivično dejanje, ker ni namere, da bi se spremenil sedanji red v državi, kakor to predvideva člen 3 zakona o zaščiti države. Nato preide k drugemu vzkliku, ki naj bi ga bil napravil obtoženi Tomaž Ogrin po izpovedbah nekaterih prič. So pa tudi priče, ki izpovedujejo, da takega vzklika ni napravil, odnosno, da niso čule, da ga je napravil.

Branilec govori o pričah

Tako je tukaj priča Vinko Strah, ki je na prvem zaslišavanju izjavila, da obtoženca Ogrina sploh ne pozna, na drugem zaslišavanju pa je ista priča izjavila, da je obtoženec vzkliknil »Živio Korošec! Živio slovenska zastava!« Priča izjavlja, da ga ni čula, da bi bil napravil vzklik »Živio slovenska republika!« Tako odpade ta priča.

Naslednja priča Šeruga Franc je izjavila, da mu je obtoženec Ogrin hotel odvzeti puško, a ne izjavlja, da ga je slišala vzklikati »Živio slovenska republika!« Tako odpade tudi ta priča.

Naslednja priča Beljšak Miha je izpovedala, da je bil Ogrin v prvih vrstah, in da je slišal, da je masa vzklikala razne vzklike. A za obtoženca ne more točno povedati, če je ravno on vpil te vzklike.

Priča Josip Vidalj je izpovedala, da je čula vzklike »Živio Korošec! Živio slovenska zastava! Dol z vlado! Dol z režimom!« Teh vzklikov pa obtožnica ne inkriminira.

Edina priča

ki še preostaja, ki obremenjuje Ogrina, je Marta Mrak, pa tudi ta ga absolutno ne obremenjuje. Interesantno je samo to, da je Ogrina označila edino ta priča za velikega razgrajača in hujskača, dočim ga ostale priče slikajo kot mirnega in miroljubnega fanta. Obtožnica bazira v glavnem samo na izpovedi te priče, odnosno učitelja Milana Mraka, ki sta ga naslikala kot neke vrste pijanca in razbojnika.

Ali naglasiti moram, tako nadaljuje zagovornik, da stoji tem pričam nasproti veliko število prič, ki trdijo baš nasprotno, da namreč poznajo Ogrina kot zelo dobrega in mirnega fanta. Je pa tudi druga skupina prič izjavila, da Ogrina kritičnega dne sploh ni videla. Zagovornik tu omenja samo pričo Stanko Škrbeta. To znači, da se Ogrin nikjer ni silil v ospredje. Radi tega je zagovornik prepričan, da sodni senat ne bo spričo izjav tolikih prič, ki se dobro izražajo o obtožencu Ogrinu, poklonil svojo vero samo priči Mariji Mrak, ostalim pa ne.

Torej bi pri mojem klijentu ostalo samo še to, da se na zahtevo orožnikov ni hotel odstraniti. To pa ni krivično dejanje, za katerega bi bilo moralo biti pristojno Državno sodišče za zaščito države.

Ob koncu svojega govora branilec dr. Petrovič naglaša, da je treba pri njegovem klijentu vpoštevati tudi to, da je zelo temperamenten fant.

„Slovenci so znani kot najlojalnejši državljani“

Dr. Petrovič se nato kratko povrne na splošni del obtožnice ter izjavlja, da so za ti nemiri pojavili v Sloveniji ob priliki proslave 60 letnice gospoda dr. Korošca. Slovenci so pa tudi znani kot najlojalnejši državljani ter so že neštetokrat izpričali svojo pripadnost tej državi, ker vidijo samo v njej svojo boljšo bodočnost. Značilno pa je tudi, da so na teh sestankih padale izjave: »Mi spoštujemo zakon in postavo!« Gospodje sodniki! Če padajo take izjave, pač ni nevarnosti za obstoj države.

Ker državni tožilec, kakor je zagovornik že v začetku omenil, njegovemu klijentu ni mogel očitati ničesar konkretnega in obtežilnega, naproša g. Petrovič senat za oprostilno razsodbo.

Dr. Đermanovič brani
akademika Ilijo Alojzija

Za dr. Petrovičem je govoril dr. Rajko Gjermanovič, zagovornik obtoženega akademika Ilije Alojzija. Dr. Gjermanovič izjavlja takoj v začetku, da je njegova naloga na tem procesu, da z zagovorom svojega varovanca obrani federacijo z gledišča teorije pozitivnega zakona, politične prakse in jurisprudence državnega sodišča. Odvetnik dr. Gjermanovič predvsem konstatira, da člen 3 zakona o zaščiti države, kateri bi se edino mogel vzeti v poštev radi federacije, ne more biti več v veljavi, ker sta ga derogirala čl. 115 ustave in čl. 13 zakona o shodih in zborovanjih.

Federacija - unitarizem

Dokaz temu je, da je federacija predmet splošne, javne in nekaznive diskusije v državi in da se državljani na te diskusije pozivajo tudi od strani merodajnih osebnosti. Tu omenjam samo znani govor bivšega predsednika vlade g. dr. Marinkoviča v Nišu, nato program novega Narodnega kluba v skupščini in senatu in nazadnje govori v skupščini in senatu. Če bi bil člen 3 zakona o zaščiti države še v veljavi, tudi tedaj nimamo tu krivičnega dela, ker po omenjenem zakonu sama beseda federacija ne more biti inkriminirana, a pojem federacija je popolnoma flotanten. Tu dr. Gjermanovič navaja celo vrsto mišljenj nosilcev sedanje znanosti o državnem pravu, iz česar sledi, da med unitarizmom in federacijo obstoja continuum ter ni mogoče točno odrediti meje, kjer preneha unitarizem ter pričenja federacija, ki se pojavlja vedno samo kot problem čisto upravne oportunitete. Citira tudi razsodbe državnega sodišča o zaščiti države, iz katerih se vidi, da se čl. 3 nanaša samo na bistvene spremembe političnega reda, a v to ne spada federacija, kakor priznavajo tudi same razsodbe tega sodišča. V ostalem je pa plemenski okvir slovenske federacije določen tudi s členom 83 sedanje ustave.

Nato preide dr. Gjermanovič na določitev konkretne nekaznivosti njegovega klijenta, na katerega se v nobenem slučaju ne more nanašati čl. 3 zakona o zaščiti države. Ker je sodišče zavrnilo vse priče, ki so jih predložili zagovorniki, sledi iz tega, ali da sodišče ne poklanja vere pričam javne obtožbe, ali pa, če veruje sodišče, njemu te priče niso nikake važnosti za določitev krivde in kaznivosti njegovega klijenta.

Predsednik daje besedo zagovorniku Vinka Kosa, odvetniku dr. Bori Prodanoviču.

Kosov zagovornik dr. Prodanovič

Dr. Prodanovič je v svojem zagovoru izvajal med drugim sledeče: Gospodje sodniki! Meni je pripadel zagovor današnjega obtoženca Vinka Kosa, katerega se je državni tožilec v svoji obtožnici, pa tudi zlasti v svojem govoru nekako nežno mimogrede dotaknil. Očital mu je, da je vzklikal: »Živio republika, samostojna Slovenija!«

Toda, ker je tukaj obtožnica, moram tudi jaz braniti svojega klijenta za ta dela, ki jih je, kakor pravi obtožnica in državni tožilec, storil v znanih dogodkih v Šenčurju. Če si ogledate obtožnico državnega tožilca, vidite, da sestoji iz dveh delov, splošnega obširnejšega in posebnega manjšega. V prvem delu slika državni tožilec razpoloženje in vse tiste vzroke, kateri so privedli do teh dogodkov in do tega, da imamo danes tukaj pred seboj na zatožni klopi 12 obtožencev. Državni tožilec pravi, da so zločinstva, ki so jih zagrešili obtoženci, dokazana po pričah. Mene pa tu zanima predvsem dejstvo, ki so ga tudi navedle priče in to dejstvo je, da je bilo v Šenčurju zbranih okoli 3000 oseb Mnenja pa sem, da ti izpadi v Šenčurju, kakor tudi drugod, niso bili ničesar drugega, kakor majhni strankarski izpadi, kateri so se dogajali pred 6. januarjem toli- in tolikrat in ki so bili vse težjega značaja. Saj je znano, da so se na shodih pretepavali, da so padale tudi človeške žrtve. Toda niti enemu državnemu tožilcu ni padlo takrat v glavo, da bi tožil ljudi, ki so se pretepavali in pobijali, radi zločina zoper javni mir in državni red. Zato smatram, da je bila to v resnici malenkostna stvar, za katero se visoki senat ne bi smelo pripravljati da ga tu resno razpravlja.

Predsednik: »Opozarjam g. zagovornika, bodite bolj stvarni in krajši.«

Predsednik ponovno opominja Prodanoviča, naj se vrne k stvari in opusti take pripombe.

Trinajsta priča

Prodanovič nadaljuje: Gospodje sodniki! Pred vami je defiliralo glede šenčurskih dogodkov 13 prič. To pa je nesrečna številka. In najbolj nesrečna priča za mojega varovanca je bila ravno trinajsta, to je orožniški narednik Sotler. Ta ga dolži, da je vzklikal inkriminirane besede. Vprašam vas pa, gospodje sodniki, zakaj ni ta budni čuvar postave javnega reda in miru, ko je slišal te vzklike, Vinka Kosa takoj aretiral, ali vsaj isti dan naznanil, kakor je Brodarja in še druge? Vidimo pa, da ga je prijavil radi teh inkriminiranih besed šele 2. avgusta. Ministrstvo pravde pa je dalo odobrenje za progon državnemu tožiteljstvu šele 11. novembra. Tožba je bila torej zastarela točno za 17 dni. Toda vzemimo, da tudi to ne drži, in si oglejmo tega Sotlerja, to pričo proti Kosu. On sam je izjavil, da se spominja, da ga je kamen zadel, toda v svojih izpovedih ni konsekventen. Enkrat pravi, da ga je zadel od spredaj, drugič pa v patrone. Enkrat pravi celo, da sta ga zadela dva kamna.

Gospodje sodniki! On je lahko dober vojak, lahko je pa prav slaba priča. Na moje vprašanje, ki sem mu ga zastavil, kje je stal dotičnega kritičnega trenutka, je odgovoril, da je stal pri drevesu, nekako 10 metrov od njega pa je bil obtoženec Vinko Kos. Sam je priznal, da je stala med njim in Kosom množica, ki smo ga slišali po iz-

javah drugih prič, da je bilo to glava pri glavi in narednik Ivan Javornik je celo izjavil, da je bilo okrog sto oseb vmes. Kako je potem mogoče, da bi videl Sotler v tisti množici, ki je stala med njim in obtožencem, ravno njegovo glavo, ki ni niti najinteresantnejša. Pri prvem zaslišavanju ni ničesar slišal, da bi Kos izgovarjal inkriminirane besede. Potem pa se je naenkrat spomnila še druga priča in to je bil Ivan Srebot, da sta bila brata Kosa tista, ki sta vpila: »Živio republika, živio samostojna Slovenija!« In tega se je spomnila ta priča šele 2. avgusta.

V ostalem pa moram reči, da je moj varovanec muzikant. Narodni pregovor pravi: »Plašljiv je kao muzikant.« Tudi obtožnica pravi in tudi priče izpovedujejo, da je stal ta Kos za ograjo in da se je skrival v ženski družbi. V tem vidim jaz to njegovo plašljivost.

So pa še druge tri priče, ki pobijajo državno obtožnico, ki pa so verodostojne. To so podporočnik Rakič, okrajni glavar dr. Ogrin in že omenjeni narednik-vodnik Javornik. Ti niso slišali teh vzklikov in so izjavili, da je bila tamkaj velika gneča in zato se ni moglo ugotoviti, kdo je vpil inkriminirane besede.

Obrambni govor dr. Mihe Kreka

Nato je dobil besedo branilec dr. Miha Krek, ki je v prvem delu svojega zagovora

branil Josipa Lobodo

Glede obtožbe proti mojemu klijentu Josipu Lobodi moram predvsem naglasiti naslednje: Obtožnica pravi, da je moj klijent z vzkliki hotel delati propagando za to, da bi se en del te države odločil iz jugoslovanske državne skupnosti. Ta trditev obtožnice se more nanašati samo na vzklike: »Živela slovenska republika!« Sklepi, ki jih izvaja obtožnica iz tega vzklika, so popolnoma deplasirani. Vzklike sam obtoženec najodločneje odklanja. Z vzkliki, ki govore o samostojni Sloveniji, nihče v Sloveniji nikdar ne misli delati propagande za oddelitev Slovenije iz državne skupnosti. Že drugi tovariši so razložili da v Sloveniji v tej skupini nihče ni nikoli mislil na kako oddvojitev naših pokrajin iz državne skupnosti Jugoslavije. Slovenci so, to lahko mirno trdim, najodločnejši Jugoslovani v državno-pravnem smislu.

Če mi pa gospodje sodniki ne verujete, da bi bili mi Slovenci Jugoslovani radi Jugoslavije, če mislite, da naša skupina s svojim delovanjem v državni upravi, s svojim delom za domovino v vsej svoji zgodovini in tradiciji še ni dovolj dokumentirala svojo neovrgljivo voljo, ostati v vsej bodočnosti v tej državi, potem mi verujte vsaj to, da smo Jugoslovani radi naših lastnih interesov. Vsak otrok menda jasno vidi, da nam Slovencem ni druge narodne rešitve, ni drugega narodnega življenja, kakor v Jugoslaviji.

Naša slovenska zemlja leži med latinsko in germansko, ki sta po sili in po številu, po gospodarski in splošni narodni moči močnejši od nas, in bi nas Slovence kot narod uničili, če ne bi bili v državni zvezi z drugimi Jugoslovani in če ne bi skupno z njimi branili meje naše zemlje proti navalu tujcev na slovanski element. Ta naš narodni interes je tako evidenten, da more samo norec govoriti o tem, da je rešitev slovenskega narodnega življenja možna izven okvira naše države. Vidite, to je naš svojstven, neposredni narodni interes, ki nas je privedel v jugoslovansko državo, ki ki nas v njej vzdržuje in ki nas veže nanjo za vso bodočnost. Vsaj to mi verujte, gospodje sodniki, da smo Slovenci toliki egoisti, da bomo radi samih sebe brezpogojno po vsaki še tako strašni situaciji za to državo in samo za to državo.

Z ozirom na vzklik: »Živio republika!« ali »Živio slovenska republika!« je torej po pameti edino možno smatrati, da je kdo hotel delati propagando za spremembo sedanje državne politične ureditve. Toda v slučaju Lobode niti ta dejanski stan ni podan. Predvsem je za to treba propagande, propagande, ki je resna, propagande, ki jo delajo resni ljudje z resnim namenom, v resnem obiležju in v resnih razmerah. Gotovo, gospodje sodniki, ne mislite, da bi bil 18 leten fant tisti resni in primerni človek, ki bi mogel z resnim namenom delati tako ali sploh kako propagando v državnopolitičnem pogledu. Fant, ki nima druge izobrazbe, kot ljudsko šolo, ki je zrastel na kmetih in ima skromno službico sluge. Fant, ki v politiko sploh še vstopil ni, ki se z državnimi političnimi vprašanji nikdar bavil ni, ki sploh niti mislil ni na te stvari in ki je po svoji vzgoji in po svojem mišljenju skromen konservativec, ki mu nikdar v glavo ne pade, da bi razmotrival o javnih vprašanjih. Že subjekt je torej tak, da o kaki resni propagandi sploh govoriti ni mogoče in zakon ima pač le v mislih resno propagando. Neumnost po tem zakonu ni kazniva.

Drugo, kar je potrebno za propagando, je objekt in so sredstva.

Dol pri Ljubljani je kmetska vas, v kateri o republikanizmu ni ne duha ne sluha. Neresno in deplasirano je misliti, da bi ob priliki neorganizirane, slučajne in spontane vaške rabuke, ki je trajala vsega 20 minut, hoteli s svojimi vzkliki delati propagando za republikanizem. To vzklikanje brez cilja in smisla ni nobena propaganda. Vse, kar se pri taki priliki vpije, je izliv morda psihoze mase, morda neumen, nepremišljen izliv in izbruh, ki se lahko kaznuje s kakšno policijsko kaznijo. Zlasti to ni propaganda, ki jo ima zakon v mislih. Ta mladina je vpila. Kar je pač vpila, je vpila vse, kar ji je prišlo na usta, toda naslednji trenutek že ni več vedela, kaj se je vpilo, na čigav naslov se je vpilo. To je vpitje, na katerega nihče ni polagal prav nobene važnosti, nobenega smisla. To vzklikanje je torej bilo v takih razmerah in takih okolnostih, da manjkajo vsi bistveni elementi, ki so za pojem propagande potrebni. Moj klient pravi, da odločno odklanja, da bi bil izrekel te vzklike, ki se mu očitajo. Hočem le pojasniti, kako vendar to, da se je v dokaznem gradivu sploh tako postopalo in da se je pojavila ta obtožba.

Mojega klijenta obremenjujeta Rajh Marija in Josip, oba čez 70 let stara človeka. Če bi bilo slavno sodišče dovolilo, da se ta dva človeka osebno privedeta sem, da bi dobili gospodje sodniki osebni vtis o njiju, mislim, da bi mi bilo neizmerno lažje braniti mojega klijenta. A že število let, ki je zapisano v zapisniku o zaslišanju, mislim, da vendar vzbuja pomisleke o tem, ali sta ta dva starca, ki jima po nespremenljivih zakonih narave že pešajo moči in predvsem vid in sluh, ali sta mogla v tej visoki starosti iz svoje hiše, 20 metrov oddaljene od množice, ki je vzklikala in vpila, razlikovati prav osebo in glas mojega klijenta. Nobeden od njiju ni bil njegov učitelj. Poznala sta ga tedaj toliko, kolikor povprečno poznata prebivalstvo, in nikdar nista bila v družbi mojega klijenta, zlasti ne v zadnjih letih, ko je moj klijent preživljal leta pubertete, ko se popolnoma spremeni glas. Odkod naj tedaj tako točno poznata njegov glas, da bi ga na daljavo v množici razločila?

Pri vsem tem je Rajh Josip notorično naglušen človek in slabo vidi. Radi njegove osebne označbe naj povem še to, da je v vojnih letih za časa Avstrije bil zaupnik upravne avstrijske oblasti in nekak nadzornik za zbiranje živil v svoji občini. Ta človek je v vednem nasprostvu z večino prebivalstva ne samo v političnem, ampak tudi v osebnem oziru. Žena Marija Rajh je svojo izpoved itak popolnoma zasnovala na moževi in njegovih zapiskih, kakor je sama izpovedala. Mislim, da fizična korstitucija in osebna kvalifikacija teh dveh prič ni taka, da bi moglo sodišče na njune izpovedi nasloniti svojo razsodbo.

Čez 40 prič ni zaslišanih radi dogodkov Nihče ne opisuje dogodkov tako kot Rajhova. Nihče ne ve, da bi kdo naprej vpil, drugi pa odgovarjali. Nihče ne ve, da bi padali vzkliki proti državi in kralju v vsej množici. Vsi vedo, da so bili ti vzkliki le posamezni. Le Rajhova dva vesta nekaj, česar niti Einspieler ni videl in slišal. Nadaije bremene mojega klienta priče Schwab, Johan in Zajc. Vse ti tri priče so šolski otroci od 9 do 11 let stari. Naj omenim to značilnost, da cela afera v Dolu sploh ni vzbudila nobene pozornosti oblasti. Edino šolski upravitelj Einspieler je smatral za svojo dolžnost, da v šoli izvrši preiskavo, da mu je moral vsak otrok diktirati svoj izjavo v zapisnik in jo podpisati. V šoli, v ljudski šoli, se je torej začela preiskava glede dogodkov v Dolu. Šolski upravitelj ni spraševal otrok le o tem, kaj so otroci narodili, ampak je smatral za svojo pedagoško potrebo, da otroka sprašuje o tem, kaj so njihovi starši in ostali ljudje, zlasti tudi veroučitelj v sprevodu delali. Te izpovedi otrok so seveda v vsakem zapisniku drugačne, drugačne so pred učiteljem, drugačne pred sodnikom. Šele na podlagi šolskih zapiskov se je deset dni po dogodku uvedla preiskava o aferi, ki je bila že davno pozabljena. Ta šolski preiskovalec je trajno bolan človek, v prepirih z mnogimi svojimi stanovskimi tovariši in s prebivalstvom ne le samo s tistimi, ki so mu politično nasprotni, ampak tudi s svojimi pristaši.

Po politični pripadnosti je spremenljiv, toda nikjer ni zaželjen. Ko je bila končana preiskava v šoli, potem ko so šolski otroci pred upraviteljem Einspielerjem že podpisali svojo izjavo, šele potem so bili zaslišani pred sodnikom. Zaslišani so bili torej o stvareh, ki jih je videl učitelj, isti njihov učitelj, kateremu so kot šolarji izročeni na milost in nemilost, tisti njihov učitelj, ki je radi te afere vse otroke v šoli kaznoval z dveurnim pridržanjem po pouku. Ali mislite, gospodje sodniki, da ni imel vsak otrok pred takim učiteljem istotak občutek, kakor obdolženec srednjega veka pred inkvizitorjem? Ali morete smatrati, da je tak otrok potem pred sodnikom neodvisno odgovarjal, da se ni ves čas bal, da ne bo zadovoljil svojega učitelja, če bi izpremenil svojo izpoved? Ali smatrate, da je ta izpoved sploh kaj vredna za iskanje resnice? Ali ste že kdaj doživeli, da bi za odločbo državnega sodišča bile odločilne izjave ljudskošolskih otrok, in sicer izjave otrok o politični manifestaciji? Da ni nič vredna izjava otroka kot priče bodisi pred učiteljem bodisi pred preiskovalnim sodnikom, je razvidno že iz dejstva, da so skoro pri vsakem zaslišanju otroci spremenili svoje izjave. Klemenčič Anton je pred sodnikom povedal glede Lobode popolnoma drugače kot pred učiteljem. Zajc Stanko potrjuje Lobodove vzklike, pa ne pove, kdaj in kje ga je slišal. Tudi on je pred sodnikom popravil svojo prejšnjo izpoved pred upraviteljem. Tudi njegova sodna izpoved je spremenjena. Moder Franc izrecno pove, da tega ni rekel, kar je učitelj v šolski protokol zapisal in dal otroku v podpis. Ta izjava je prav simptomatična in značilna za presojo kako je šolski upravitelj sestavljal zapiske in kako je prišlo do obtožbe. Svoje izpovedi spreminjajo tudi drugi otroci, recimo Mejač Jože. Značilna in za dokazno oceno obremenilnih prič prav drastična je izpoved Česen Marije. Ona ima svojo hišo tik ob cesti. Stala je pri oknu, ko je šel sprevod mimo, in je videla Lobodo Jožefa ter opazila, da je tudi on odpiral usta, ne ve pa, kaj je rekel ali vpil, in če je vpil, kaj je vpil. Ta priča je tako točno opazovala Lobodo, da ga je v usta gledala neposredno poleg ceste, pa ne more povedati, kaj je vpil. Kako naj bi Rajhova dva pri vseh svojih fizičnih lastnostih mogla slišati Lobodove vzklike in jih razločevati izmed drugih. To je skrajno neverjetno. Tudi priča Einspieler, ki je sprevod od blizu opazoval in so ga demonstranti celo izzvali, potrjuje prepričan, da Rajhova nista mogla govoriti resnice. Celo on, ki je s tako vnemo vodil preiskavo in vlagal ovadbe v tej zadevi pravi, da je slišal Lobodo, in ne pove, kaj je vpil, in ne more s sigurno gotovostjo obremeniti Lobodo. Če ta priča tako pravi, potem je menda res, da ni bilo mogoče slišati Lobodovih vzklikov in jih razločevati od drugih. Tudi njegova žena je povedala, da o posameznih vzklikih nič ne more izjaviti, dasi je v največji bližini opazovala manifestacijo od začetka do konca. S svojim možem je stala celo par stopnjic nad cestnim nivojem, tako da je imela popolen pregled čez ves sprevod. Ta priča tudi pravi, da množica sploh ni vpila prepovedanih vzklikov, ampak da so bili to samo posamezni vzkliki, na katere masa ni reagirala. Priča Kuhar Franc pravi, da je bil od Lobode Jožeta oddaljen kaka dva metra, ter dostavlja, da je dobro slišal, da je Loboda vpil: Živio Korošec! Živio slovenska zastava! Živio svoboda!, da pa za druge vzklike ne ve. Če pa ta priča v oddaljenosti dveh metrov ni slišala nobenih vzklikov, kako naj bi jih slišala stara Rajhova na dvajset metrov in kako naj bi jih slišali otroci Žvan, Zajc in Johan, ki so šli zadaj za sprevodom. Obremenilna priča, otrok Johan Alojz je tudi pred sodiščem spremenil svojo izpoved. Prvič zaslišan je izpovedal, da je Loboda vpil samo: Živio dr. Korošec!, drugače pa ni nič slišala vpiti. Priča Moder Matevž, eden najbolj inteligentnih gospodarjev v Dolu in dolgoletni župan ter predsednik okrajnega šolskega sveta, pravi o Lobodi, da je vpil samo: Živio kralj! in Živio Slovenija! Priča Kosem Frančiška je opazila sprevod pri Prosvetnem domu, torej tam, kjer ga je opazila tudi Rajhova, in pravi, da so bili tam vzkliki samo: Živio Korošec! Živio slovenski narod! Živio slovenska zastava! To pričevanje pobija pričevanja Rajhove.

Gospodje sodniki! Če visoko sodišče obsodi Lobodo Josipa, mora odreči verodostojnost vsem tem mnogoštevilnim pričam, ki niso imele prav nobenega razloga napačno govoriti, in so sami neoporečni ljudje. Sodišče vendar ne more desavuirati brez razloga vsega pričevanja radi izpovedbe dveh starcev in treh otrok, na katerih izpovedi se nikakor in v nobenem pogledu ne more zanesti. Končno pa velja za vsak korak dilema: in dubio pro reo.

Moj klijent je starejši mladoletnik. Če bo sodišče proti pričakovanju verjelo samo obremenilnim pričam, na kar se mi sploh upira misliti, vendar za ta nepričakovani slučaj opozarjam na olajševalna določila § 30 kazenskega postopka. Opozarjam na to, da je moj klient neoporečen in da je razumljivo delal pod vplivom trenutka razburjenja psihoze mase in nepremišljeno brez vsake zle namere. Vse te olajševalne okolnosti naj se vpoštevajo v polni meri pri odmeri kazni, če bi sodišče, kar se mi zdi itak nemogoče, prišlo do zaključka, da je moj klient sploh kriv. Moj klient je bil že itak več kot preveč kaznovan, ko je bil celih enajst tednov v preiskovalnem zaporu. Kaj pomenijo kazni za mlade ljudi, ki so po svojem bistvu redni in zvesti državljani, in kakšno razpoloženje morejo ustvariti v dušah teh ljudi samih in vero v pravičnost in pomotno uvidevnost sodstva.«

Obramba obdolženca Strcina

Dr. Krek preide nato na zagovor bivšega narodnega poslanca Janeza Štrcina ter izjavlja: »Z ozirom na splošne razloge obtožnice, v kolikor se tiče proslave 60 letnice dr. Korošča in s tem dogodkov v Mengšu ter udeležbe mojega klienta Štrcina, bi ugotovil predvsem, da ves dokazni material ni prinesel niti sence dokaza, da se je hotelo proslavo 60 letnice izrabiti v politične namene ali celo za kako akcijo proti državi. V Ljubljani ni bilo ob proslavi 60 letnice nič protidržavnega. Edine posamezne vzklike so prireditelji sami takoj zatrli. Po proslavi je bilo pač nekaj spopadov s policijo, toda nikakor ne radi kakih protidržavnih manifestacij, ampak zgolj radi pouličnih izgredov, ki se dogajajo vselej, kadar je zbrana velika množica ljudi. Da pa pri takih razmerah pride do izgredov, dokazujejo mnogi sodni spisi deželnega in okrajnega sodišča v Ljubljani. Dogodki v Šenčurju, Hrastju, Primskovem in Sv. Trojici nimajo s proslavo dr. Korošča nobene zveze, niti časovne, niti lokalne, niti stvarne. Ugotavljam, da vse dokazno postopanje ni prinesio nobene sence dokaza za to, da bi se ob priliki 60 letnice dr. Korošča vodila kaka protidržavna propaganda. Ves dokazni material je naravnost kričeče dokazilo, da ne drži trditev obtožnice, da bi bili ljudje preparirani z neko tajno podzemno propagando, da naj kaj storijo ali nastopijo proti državni oblasti. Če bi bili taki slučaji pripravljeni, bi bila pač posledica to, da bi se kaj zgodilo. Na primer v Mengšu bi množica, če bi res imela take namene, nasilno nastopati proti državnim organom, lahko to takrat, ko je bilo samo šest orožnikov, brez vsega nadaljnjega storila, in nihče bi tega ne mogel preprečiti. Zgodilo se pa ni nič, ker se ni nič takega hotelo. Dokazni material pač dokazuje, da so bile izdane smernice za proslavo 60 letnice dr. Korošča. Bile so pa vse te smernice in vsi ti sklepi pravilno prijavljeni policijskim oblastem, ki so odobrile vse programe proslav. Drugega pa v dokaznem gradivu ni. Dokazano je, da je bila za ves kamniški okraj 5. maja 1932 seja, na kateri so bili navzoči zastopniki vsega okraja, to je okoli 80 ljudi. Dokazano je, da so se tedaj določili dnevi proslave v Domžalah, Kaplji vasi, Mengšu in Kamniku. Dokazano je, da so se te proslave pripravljale povsod v okviru zakona in da so bili tudi prijavljeni pripravljalni odbori. Razumljivo je tedaj, da je ves okraj in vse prebivalstvo živelo v teh pripravah. Prepoved proslave je prišla pač tako pozno, da se tok teh proslav ni mogel več popolnoma ustaviti. Ljudje v centrih in tisti, ki so bili neposredno zainteresirani, so bili pač obveščeni o prepovedi.

Ostalo prebivalstvo v okolici pa o prepovedi nič ni vedelo. Tako je čisto naravno in razumljivo, da so iz raznih krajev prišli isti ljudje in da se je povsod zbralo mnogo ljudstva. Ljudje so pač prišli na proslavo, o kateri so bili prepričani, da se bo vršila. Da so v tem času nekateri prijatelji dr. Korošca pa tudi drugi ljudje nosili zelene kravate, v tem vidi obtožnica poseben protidržavni uporni znak. To pa čisto po nepotrebnem. Okrožno sodišče in deželno sodišče v Ljubljani je že ponovno razsodilo, da zelene kravate niso bile noben znak za pozivanje ali hujskanje, da se ustvari mišljenje, da se obstoječi pravni red mora zamenjati z drugim, katere dejanski stan zahteva člen 19. zakona o zaščiti države. Zelena kravata je prvič znamenje kmetske internacionale, zelena barva je v alpskih krajih sploh najbolj običajna barva obleke, in končno, če bi se tudi smatralo, da so se mladeniči in možje hoteli z zelenimi kravatami zaznamovati kot prijatelji dr. Korošca za njegovo 60 letnico, to še ni noben zločin po zakonu o zaščiti države. To je bil in mogel biti samo znak proslave, znak spoštovanja in počaščenja do dr. Korošca in nič drugega. To je, gospodje sodniki, ugotovljeno v pravomočnih sodbah.

Glede slovenskih zastav, ki so se pojavile pri teh okolnostih, moram naglasiti, da to dejanje ni bilo nikdar storjeno kot kako ponižanje ali zapostavljanje državne zastave. Slovenski narod je v velikem številu in z ljubeznijo razobesil državne zastave, še preden je bilo to zapovedano in je bila prepovedana slovenska zastava. V vsem procesu ni ugotovljen niti en izraz proti državni zastavi. Pojavile so se pa slovenske zastave pri posameznikih in v tako majhnem številu, da to jasno kaže, da ni bilo nobenih priprav in nobene organizacije. Moram pa poudarjati še to, da slovenske znake, trakove in male trobojke tudi v slovenskih in drugih barvah noben zakon ne prepoveduje. Razobešanje slovenskih zastav pa je samo policijski prestopek, nikakor pa ne spada pred državno sodišče za zaščito države. V Ljubljani je celo okrajno sodišče odklonilo razpravo o prijavi radi slovenske zastave in je deželno sodišče proti pritožbi državnega tožilca radi sklepa prve stopnje tudi pritožbo kot neutemeljeno zavrnilo. Ta sodna odločba je tudi že davno pravomočna.

Mi smatramo srbsko, hrvatsko in slovensko narodno zastavo za naše narodne svetinje, državno zastavo pa kot simbol naše državne skupnosti, in če prvo ne izključuje drugega, se oboje organsko spopolnjuje. Ne vem od kod vzame obtožba trditev, da je vsa ta, seveda izmišljena propaganda, in vse te priprave le v rokah Brodarja, Umnika in Štrcina. V dokazilnem postopanju se je ugotovilo baš nasprotno, da sedijo na zatožni klopi ljudje z vseh strani in vetrov. Gospod Štrcin sploh o kaki propagandi in pripravah ni sam ničesar vedel. Le v svoji rojstni in domovinski občini Kaplja vas-Komenda je bil predsednik legalnega propagandnega odbora za proslavo dr. Korošca. Glede Štrcina tedaj nedvomno stoji, da ni bil noben vodja kakega gibanja ali priprav. Za Štrcina je glede dogodkov v Mengšu tudi ugotovljeno, da pri proslavi z ničemer ni sodeloval, da se za inscenirane proslave sploh ni brigal. Najodločneje moram pobijati trditev obtožnice, da bi imele predmetne demonstracije sploh, zlasti pa v Mengšu, kake protidržavne cilje in namene. Spopadov z orožniki niso demonstranti provocirali, kvečjemu bi se moglo reči, da je tu in tam kak posameznik ali skupina na odredbo orožništva nepravilno reagirala. To so kvečjemu zgolj nastopi, ki se nepredvideno in nehote ob takih prilikah povsod redno dogajajo, zlasti če orožništvo ostro nastopa, in je masa prepričana, da ni povoda za take ostre odredbe. Če hočemo vsak spopad s policijo in orožništvom proglasiti za protidržavno delo, potem morate v Belgradu v vsaki ulici, po deželi pa v vsaki vasi in pred vsako gostilno postaviti sodišče za zaščito države.

V Mengšu sploh ni bil noben orožnik zadet. To je najjasnejši dokaz, da je vse metanje kamenja in polen, kolikor se je sploh kaj metalo, bil le zgolj izraz demonstriranja in razburjanja. Lepo je to povedal komandir orožniške postaje v Kaplji vasi, ko je rekel, da je bilo vse metanje le demonstrativnega značaja, brez vsakega namena, delati silo napram državnim organom. Še bolj jasne dokaze za to trditev imamo v tem, da je ugotovljeno, da se je množica povsod in vselej takoj pomirila in se razšla, če je orožništvo odstopilo in uvidevno ter pravilno ravnalo. Najlepše je to dokazal pametni in modri nastop kapetana Meštrovića, ki je orožnike enostavno odstranil. Takoj nato so se množice mirno razšle. Če gospodje sodniki mirno in brez predsodkov premislite in presodite posamezne spopade z orožniki, bi takoj spoznali, da so posamezni slučaji le poskus prestopka v smislu § 31 in 127 kazenskega zakonika, ni pa nikjer nobenega sledu zakona o zaščiti države. Obtožnica očita mojemu klijentu Janezu Štrcinu in ostalim obtožencem, da so vodili neko propagando proti državi. V tem oziru naj ob tej priliki izjavim še sledeče: Naša skupina je to državo soustanovila. Naš voditelj dr. Korošec je ob prelomu zgodovine vodil slovenski narod v Jugoslavijo. Jugoslavijo smatramo za svoj dom, pa najsi je sonce ali neurje v njej. Jugoslavija je za nas predragocena posest: država nad vse. O njej ni debate in za njo vse in z njo pa tudi vse naše tvorne sile, da bi bilo vsem njenim državljanom sploh, slovenskemu narodu pa posebej, čim najboljše življenje v njej. Te dolžnosti, svete domovinske dolžnosti se odrekli nikdar ne bomo. Jugoslovanska država je tedaj za nas gotovo dovršeno dejstvo in na temelju tega dejstva je mogoče šele govoriti o naših posameznih željah in zahtevah, ki jih terja naravni in logični razvoj. Res, Slovenci narodno stremimo za tem, da bi bili vsi sinovi in hčere našega naroda združeni v Jugoslaviji, stremimo in želimo si tega tako vroče, kakor so to želeli Srbi v slavni zmagi po balkanski in svetovni vojni. Na dlani je tedaj, da Slovenci moramo in hočemo svojo bodočnost le v državni zvezi z drugimi jugoslovanskimi narodi. Le od bratov Slovanov po krvi in jeziku moremo pričakovati, da bomo v moderni in socialno pravično urejeni državi imeli zajamčen svoj narodni obstoj. Izven okvirja Jugoslavije čaka Slovence samo eno, naša narodna smrt, smrt, smrt... Tega se dobro zavedamo. V tem je notranji in najglobljі vzrok, da je naša skupina vodila včasih naravnost oportunistično taktiko in da ni nikdar segala v politični borbi po ostrejših sredstvih.

Dogodki v Mengšu

Trdim, da ni v korist države, da tako gibanje preganja po zakonu o zaščiti države in da ga obdolžujeta protidržavnosti. Če sedaj apliciramo vsa ta izvajanja na dogodke v Mengšu, moram predvsem ugotoviti, da med vsemi inkriminiranimi dogodki in obdolžencem Štrcinom ni prav nobene zveze. Posito sed non concesso! Da bi bil Štrcin res rekel: »No fantje, ali ne bo nič?«, da bi res stal pred množico kot nekak poveljnik pred svojo četo, da bi res gestikuliral in množici pred cerkvijo govoril, vendar ni prav nobene zveze med temi obdolženčevimi dejanji in ostalimi dogodki. Kajti eno stoji, da je šlo namreč kvečjemu za nedovoljeno Koroščevo proslavo. Štrcinove besede so se mogle torej nanašati zgolj na proslavo in na ničesar drugega. Karkoli se je dogodilo izven in preko tega namreč, se je zgodilo brez vsakega Štrcinovega sodelovanja. On torej nima ničesar opraviti z vzkliki, ne z orožniki. V dokazilnem gradivu ni nobene zveze med besedami Štrcina in ravnanjem množice. Tudi priča Mrak nobene zveze ne pozna in je ne poda. Sodili pa boste, gospodje sodniki, pač le na podlagi dokazov. Da gospod Štrcin ni dal s svojimi besedami nobene iniciative in nobenega povoda, da bi se v Mengšu sploh kaka demonstracija vršila, jasno in logično sledi iz pričevanja obremenilne priče Mrak in soproge Mrak. Onadva trdita, da sta čula Štrcinove besede: »No, ali ne bo nič?«, odgovor na to: »Če ne bo nič, bomo pa sami naredili.« Odgovor dokazuje, da je dotični, kateremu je g. Štrcin rekel te besede, tako razumel, da ne bo nič in zato odvrnil Štrcinu: »Če ne bo nič«, namreč oficielne proslave, »bomo pa sami naredili«, proti njegovi volji. Če bi bil drugače smatral, da je Štrcin hotel s svojo besedo navduševati, bi bil v slovenščini možen le odgovor: »Bomo pa naredili.« V slovenščini je drugo izražanje nemogoče. Odgovor, ki ga je slišal Mrak na Štrcinove besede, dokazuje, da je resničen Štrcinov zagovor, da je on odsvetoval vsako proslavo in da se manifestacija v Mengšu z njegovim dovoljenjem in njegovo pobudo ni vršila.

Zagovor g. Štrcina je dokazan po pričevanju Avgusta Šušteršiča.

Izpoved prič

Ta priča potrjuje, da je Štrcin res šel k njemu na obisk, da je pri njem pustil kolo, da o kaki nameravani proslavi ničesar vedel ni, in da je šele pričo vprašal o tem, in zvedel, da ne bo nič. Štrcin je nato šel v cerkev. Od tam se je napotil takoj nazaj k Šušteršiču in je na tej poti, ki je komaj 50 korakov dolga, par minut govoril s svojimi znanci pred cerkvijo. Priča Šušteršič potrjuje, da je Štrcin ostal pri njem kake tričetrt ure in nato odšel. Neposredno pred odhodom, ko sta z obdolžencem stala pred hišo in se je pridružil župnik Sušnik, se je zgodil incident med župnikom in orožnikom Adamičem. Ta incident se pa Štrcina sploh tikal ni. Vse to v celoti potrjujejo priče Šušteršič, Sušnik, Kompare in Ambrožič, pa tudi druge priče, ki jih bom v kasnejši zvezi omenil.

Na poti od cerkve nazaj v Šušteršičevo hišo naj bi bil Štrcin spregovoril besede, ki ga obremenjujejo. Tu se moramo predvsem pečati z obremenilno pričo Mrak Jožetom. Če točno pogledamo vse izpovedi te priče, vidimo, da je pri raznih izjavah in zaslišavanjih drugače izpovedala. Glede množice, ki jo je videl od svojega stanovanja pred cerkvijo, pravi pri prvem zaslišavanju, da je bilo par ljudi, pri drugem zaslišavanju pravi že, da jih je bilo 500 do 700. Pri prvem zaslišavanju pravi, da je stal Štrcin takrat, ko je govoril inkriminirane besede, kakih 15 korakov od okna, pri drugem pa, da je stal tik pod njegovim oknom. Na skici priča označi, da je stal Štrcin točno pod oknom njegovega stanovanja, nato zopet popravi svojo izpoved, da je bil Štrcin odstranjen od vogala hiše kakih 5 metrov. To spreminjanje navedb je gotovo dokaz nezanesljivosti te priče. Pri prvem zaslišavanju Mrak ni prav nič vedel, da bi bila proslava organizirana, nasprotno pove, da je prišla popolnoma nepričakovano. Pri drugem zaslišavanju pa priča Mrak Jože govori, da je bilo glavno prvotno zbirališče v župnišču, da se je že vse poprej v župnišču pripravljalo. Ta njegova izpoved je popolnoma netočna in je dokazano po izpovedbah prič Šušnika, Škrbeta, orožniškega narednika Vodopivca in Lužarja, da se v župnišču sploh nikdar za proslavo dr. Korošca ni ničesar pripravljalo in da se pripravljalni odbor po 9. maju sploh ni več sestal. Vse te priče so izpovedale, da za take priprave niso ničesar vedele in da se v župnišču ni ničesar organiziralo, niti delalo za proslavo.

(Nadaljevanje procesa na 6. strani.)

Kako Hitler pobija ideje

„5000 že pod ključem“

Poboji

Dunaj, 3. marca. tg. Iz Darmstadta poročajo, da je prišlo do krvavega incidenta med nacionalnimi socialisti in člani železne fronte. Enega hitlerjevca so ubili, trije člani železne fronte so pa bili ranjeni. Tudi v Bremenu je prišlo snoči do krvavih spopadov. Preteklo noč so hamburški nacionalni socialisti priredili povorko s prižganimi plamenicami. Ko so tako korakali po predmestju, so nenadoma padli med nje streli iz pušk z nekega balkona. Napadalni oddelki so se takoj vrgli na trebuh in utrnili baklje. Kmalu je prihitel oddelek policije v bojni opremi in z reflektorji ter začel streljati v okna. Ljudje, ki so to videli, sodijo, da je padlo okoli 200 strelov in da je moralo biti precejšnje število ljudi ranjenih. Policija je nato izvršila hišno preiskavo v vseh hišah obakraj ulice, kjer so padli streli z balkona, in aretirala več komunistov.

„Pobijajmo boljševizem“

Berlin, 3. marca. Kancler Hitler je sprejel zastopnike inozemskega tiska in je glede očitka, da bi bili nacionalni socialisti udeleženi pri požaru v nemškem državnem zboru, dejal, da je to smešna laž. Dalje je naglasil, da bi mu morala biti Evropa hvaležna, ker tako energično pobija boljševizem.

Glede na glasove, o katerih je dejal, da so nezmiselni, da se pripravlja pokolj političnih nasprotnikov in 600.000 židov, je Hitler izjavil, da je šentjernejska noč za Nemčijo nepotrebna. Sovražnike države bomo poslali pred redna sodišča.

Ječe se polnijo

Göring je imel v veliki berlinski dvorani govor, v katerem je med drugim izjavil: Mi ne vodimo proti komunistom in socialistom obrambne akcije, temveč napadalno vojno. Odkar je zgorel parlament, smo spravili že več ko 2.000 komunističnih voditeljev »pod ključ«.

Po vesteh iz vseh delov države, je policija dosedaj aretirala po požigu parlamenta več ko 5.000 članov levičarskih strank. Več ko 200 aretacij je bilo v porenjski kotlini in v Westfaliji, 450 na Turinškem, dobrih 1500 pa v Berlinu. Policija ne objavlja seznamov aretiranih oseb.

Listi se ustavljajo

Ukinitve listov se nadaljujejo v pospešenem tempu. V vsej Nemčiji ne izhaja zdaj noben komunistični list več, od socialističnih listov jih je pa ukinjenih že 80 odstotkov.

Aretacija časnikarjev

Berlin, 3. marca. tg. V Berlinu je bilo danes prijetih zopet 140 oseb radi političnih deliktov. Tudi zunanje-politični urednik lista »Vorwärts«, ravnatelj Schiff, je bil aretiran v svojem stanovanju in so ga odpeljali na policijo, v njegovem stanovanju pa izvršili hišno preiskavo. Aretiran je bil tudi glavni urednik »Lokal-Anzeigerja« o tem, ali je soudeležen pri razširjanju trditve, da so narodni socialisti sami zažgali berlinski parlament. Policija išče tudi glavnega urednika »Vorwärtsa«, poslanca Stampferja, ki ga pa do sedaj še ni mogla najti. Dalje išče policija tudi predsednika socialno-demokratske stranke poslanca Otona Welsa. V Oldenburgu so zjutraj ob 5 izvabili komunističnega deželnega poslanca Gerdesa iz njegovega stanovanja, ga pobili in streljali nanj, hudo ranjenega so prepeljali v bolnišnico. Napadalcev pa niso našli.

Artistični vodja in prvi dirigent Cirilo-Metodovega zbora g. Komarevski je sin pravoslavnega duhovnika. Dovršil je bogoslovje in na glasbeni akademiji specialni oddelek za vzhodno cerkveno glasbo. Bil je dirigent drž. cerkvenih zborov v Kijevu in Petrogradu. Pozna torej do dna bistvo tega petja in živi samo tej umetnosti. Ob dosedanjih koncertih so ga vsi kritiki brez razlike zelo visoko dvignili in mu priznali prav izredne dirigentske zmožnosti. Drevi bo dirigiral koncert Cirilo-Metodovega zbora.

Katoliški škofje s skrbjo sprašujejo Hindenburga

Berlin, 3. marca. tg. Pruski škofje so se radi številnih pritožb iz katoliških krogov obrnili na predsednika Hindenburga s prošnjo, da bi odredil posredno za zadostno jamstvo volilne svobode in pravic, ki so z zakonom zagotovljene vsakemu državljanu. Nato je državni predsednik Hindenburg poslal predsedniku škofovske konference v Fuldi kardinalu nadškofu Bertramu v Vratislavi sledeči odgovor: »Zagotavljam Vašo Eminenco, da bom storil vse, kar je v mojih močeh, da se zagotovi volilna svoboda državljanov in da se preprečijo izgredi v volilnem boju. Prepričan sem tudi, da državno vlado vodi isti namen. Prepis Vašega pisma sem takoj poslal g. državnemu kancelerju in državnemu komisarju za deželo Prusijo.« — Kljub vsemu temu pa so tudi socialni demokrati v volilni agitaciji tako ovirani, da niti bivšemu predsedniku državnega zbora Paulu Löbeju niso dovolili, da bi imel danes volilni shod v Vratislavi. V zadnji uri pred volitvami se čuje, da bo vlada objavila še eno naredbo, po kateri bo vlada omogočila namestitev 100.000 pomočnikov na kmetskih gospodarstvih.

Bayerjev križ jamči za pristnost in dober uspeh PYRAMIDON-tablet pri glavobolu in migreni.

V. z.: „JUGEFA“ k. d., Zagreb, Gajeva 32.
Oglas je registr. pod S. br. 1031 od 18. I. 1933.

Fotoamaterji!

Povečave Vaših negativov Vam lepo in poceni napravi **fotooddelek Jugoslov. knjigarne Ljubljana** Zahtevajte cenik!

Izdajstvo odprlo Japoncem vhod v Džehol

General Hattori se nahaja samo še 100 km pred glavnim mestom

London, 3. marca.

Okolnost, da se je toliko kitajskih oddelkov, ki branijo Džehol, predalo Japoncem, je povzročila, da je japonska okupacijska armada prebila kitajsko obrambno črto in da se nahaja sedaj japonska avantgarda

samo nekako 100 km

pred glavnim mestom džeholske province, Čengtejem. Potem, ko je japonska kolona pod poveljstvom generala Hattorija zavzela na severu mesto Čifeng, japonska kolona na jugu pa mesto Lingvan, so se glavne sile japonske armade sedaj utaborile še v mestu Taoling, odkoder bodo rabile komaj en dan pohoda v prestolico Džehola.

Najbolj usodno za Kitajce je, da jih je izdal

poveljnik garnizije džeholske province

general Tanjulin, na katerega je generalissimus kitajske armade, generalni guverner vsega severnega Kitaja, Čansuljan, stavil največje nade, dasi se je že precej časa govorilo, da japonska vlada vodi tajna pogajanja s Tanjulinom, naj bi se pridružil Japoncem in stopil v službo nove mandžurske države. Tanjulin pa je poslal svoje parlamenterje v glavni stan Hattorijeve armade, da se pogajajo o predaji glavnega mesta Čengteja. Kljub temu kitajski vrhovni poveljnik Čansuljan ni obupal in je ukazal, da se imajo kitajske čete, ki se nahajajo onkraj Velikega zidu, podati v Džehol,

da Japonce ustavijo

Bitka za mesto Lingvan je bila najbolj krvava v dosedanji kampanji za zasedbo džeholske province. Kitajci so se branili s

levjo hrabrostjo

skoro štiri dni, niso pa mogli zdržati bombardementa Japoncev tako iz zraka kakor iz težke poljske artilerije, ki je pomedla s tal kitajske vasi, topniške postojanke in opazovalnice ter utrdbe, dočim so bombe iz letal kosile na tisoče hrabrih kitajskih brambovcev. Končno je moralo

30.000 kitajskih vojakov zbežati

in prepustiti mesto zmagovitemu sovražniku. Zadnji kitajski poveljnik, ki brani Japoncem dostop do Čengteja, je general Tunfuting, ki stoji na jugovzhodu od Džehola v sektorju Tamiao in je dozdaj odbil še vse naskoke japonske armade na njegove položaje.

Kar se tiče števila čet, ki se nahajajo v Džeholu, ne znaša japonska armada, pomnožena z Mandžurci, več ko kakih 30.000 mož, dočim šteje kitajska obrambna armada okoli 300.000 vojakov. Vendar je med temi več ko dve tretjini iregularnih prostovoljcev, ki Japoncem v nobenem oziru niso kos. Več ko japonske bombe in granate pa opravijo dolarji, s katerimi sovražnik podkupuje kitajske generale in vojake, od katerih je večina Mongolov, ki služijo samo za denar.

Bančni polom v USA se širi dalje

Tudi Newyorku grozi omejitev izplačil - Zlato odteka

New York, 3. marca. tg. Tedensko poročilo »Federal Reserve sistema« prekaša še najhujše bojazni Waalstreeta glede ogromnega narastka denarnega odtoka in znatnega zmanjšanja zlatih rezerv. Zvišanje diskontne mere na 3½% je sicer prišlo nepričakovano, vendar je praktično brez pomena. Odtok denarja iz New Yorka znaša v zadnjih treh tednih nad 500 milijonov dolarjev. Dokler bo še nadalje trajalo moratorijsko gospodarstvo zveznih držav, bo tudi ta odtok trajal še dalje, brez ozira na to, kako visoko bodo gnali oficielno diskontno mero. Tako ne igra 1% zvišanje pri sedanjem splošnem finančnem položaju ameriških Združenih držav nobene vloge. Dočim je bila zaenkrat zavrnjena zahteva, da se zapre newyorška borza, sta bili efektni borzi v San Franciscu in Los Angelesu zaprti do konca tedna. Bančna kriza se širi še nadalje. Že v 24 državah, med njimi tudi v državah Missisippi in Oklahama, je že odrejena omejitev izplačevanja. Glavna skrb gre sedaj za to, da se prepreči razširjenje teh omejitev na New York. Vendar je tudi že v New Yorku prišlo do značilnega poloma. Emisijska banka S. W., Straus & Co., ki je izdala posojil za okoli 200 milijonov dolarjev, je bila postavljena kot prisilno upravo.

Nad 45 let narodnega dela

Ob 70 letnici župnika Josipa Grašiča

Če bi beseda »pijonir« ne bila že tako obrabljena in če zanjo gledamo še vedno moža, ki se je iz zgolj idealnih nagibov podal v kulturno in gospodarsko nerazorano deželo, da bi vse svoje življenje žrtvoval za njen napredek in za blaginjo njenega ljudstva, potem lahko rečemo, da je bil Josip Grašič pijonir Istre. Malo je bilo o njem pisanja v njegovi ožji domovini, tako da celo v Križah pri Tržiču, kjer je slavljenec zagledal luč sveta dne 4. marca 1863, malokdo ve, da se je vrnil med svoje Gorenjce. V Spodnjem Brniku uživa zasluženi pokoj nekako dve leti. Malo je pisanega o njem tudi v deželi, ki ji je Grašič pustil svoje mlade sile. Preskromen je bil, da bi bil dopustil, da bi se njegovo ime vlačilo v javnost, in če bi mi hoteli izpolniti njegovo željo, bi bili morali zamolčati tudi njegovo sedemdesetletnico. Našega urednika, ki mu je prinesel čestitke, je namreč prosil, naj nikar ne pišemo o njegovih sedmih križih, češ, da je odločen nasprotnik vsakega kultusa, ki se dánes le preveč goji; zaradi tega je tudi odklonil vse podatke o svojem življenju.

Da s takšno lahkoto nosiš svojih sedem križev, ne zadostuje niti krepka gorenjska narava, temveč potrebno je tisto notranje zadovoljstvo, ki se poraja iz zavesti, da nisi v svojem življenju storil samo svoje dolžnosti, temveč še več. Iz vsakega dogodka, ki ga Grašič popiše, pa naj bo vzet iz tihega življenja dušnega pastirja nauka in tolažbe željnih Istranov ali iz burnih debat za zeleno mizo med političnimi nasprotniki iste in tuje narodnosti, se kaže, da je slavljenec vselej živel in deloval po Gregorčičevem ukazu: Kar more, to mož je storiti dolžan. Z zadovoljstvom ugotavlja jubilant nagli napredek Gorenjske v zadnjih letih, ko pa prične govoriti o tužni Istri in »svojih« ljudeh, o prvih udarcih v trdo ledino, o sejanju in o žitu, ki je šlo že v klas, a ga je nevihta uničila, tedaj se mu obraz razjasni, pogled zaostri, in iz ust mu privre: Takrat, da, takrat smo delali .. In tedaj se ti zazdi, da imaš pred seboj novomašnika, ki odločno zavihta rokave in se odpravi v Istro, da bo njenemu ljudstvu dušni pastir, učitelj, gospodarski svetovalec in organizator ter voditelj.

Josip Grašič je obiskoval ljudsko šolo in nižjo gimnazijo v Kranju, višjo gimnazijo v Ljubljani, bogoslovne nauke je dovršil v Gorici in bil 21. decembra 1885 posvečen v duhovnika. Kot kaplan je služboval v Gradišču v Istri (1886 do 1887), v Pičnu (1887 do 1890), in od 23. aprila 1890 kot župnik v Bermu. Kmalu po zaključku Gortanovega procesa v Puli — Vladimir Gortan je bil njegov faran in žalostnj dogodki za časa zadnjih volitev v Istri, ki so imeli za epilog Gortanovo usmrtitev, so se odigrali v njegovi fari — je moral g. Grašič zapustiti Beram in se preseliti za malo časa na Postojniščino. Tudi tu ni našel miru in se je zato pred dvema letoma naselil v Jugoslaviji. Istrski fašisti mu niso mogli nikdar odpustiti, da se jim ni posrečilo zaplesti ga v Gortanov proces, v katerem je nastopil tudi kot priča. V Bermu je bil tudi več let učitelj na pomožni šoli. L. 1911 je bil imenovan za častnega konz. svetnika in l. 1918 za častnega kanonika tržaškega stolnega kapitlja. V Gradišču je ustanovil hrvatsko čitalnico in v Sv. Križu pomožno hrvaško šolo; bil je tudi soustanovitelj Dijaškega podpornega društva v Pazinu. V Bermu je ustanovil hranilnico in posojilnico in mlekarsko zadrugo, v Pazinu gospodarsko društvo, l. 1908 hrvatsko podporno društvo za akademike »Obrana«, l. 1910 Tiskovno društvo v Pazinu, ki je izdajalo poljudne in poučne hrvatske knjige in list »Pučki prijatelj«. Tudi to tiskarno so razdejali fašisti l. 1921. Bil je dolgo občinski odbornik za Pazin-Pičan in l. 1914 je postal deželni poslanec za Istro. Sodeloval je pri vseh listih, ki so širili prosveto v Istri v smislu katoliških načel. Veljal je za pravega strokovnjaka v gospodarskih zadevah, čigar glas so upoštevali ne samo v Istri, temveč tudi v Trstu in Gorici. Užival je veliko spoštovanje tudi v visokih cerkvenih krogih. Posebno značilno za slavljenčevo delovanje je to, da je ohranil ves čas stike s svojo ožjo domovino, iz katere je črpal osvežujoče sile za svoje delo, dokler ni teh vezi odrezala nova politična meja. Pri delu sta ga vselej odlikovala izredna preudarnost in bister um; zaradi teh lastnosti so ga morali spoštovati tudi njegovi nasprotniki, bodisi v domačem, bodisi v tujem taboru.

V času svojega 45 letnega delovanja med istrskim ljudstvom ni naredil niti enega koraka, ki bi ga bil količkaj oddaljil od trdnih in neizprosnih katoliških načel, kar pač v Istri, kjer so nastopali tudi možje nejasnih in medlih naziranj, ni bilo lahko. V tem smislu je tudi vzgajal mlado istrsko inteligenco. In končno: slavljenec je ostal zvest svojemu ljudstvu do zadnjega in se je umaknil le sili; še danes mu je žal, da ne more z njim deliti svoje usode.

Naj ga Bog ohrani še mnogo let!

Kulturni boljševizem

Samoprevara ruskega brezboštva

Da vera v Rusiji kljub težkim izgubam še nikakor ni brez moči, nam dokazuje že sam načrt protiverske petletke, ki upa šele leta 1937. docela odpraviti vsako religijo. Tudi Koledar, ki ga razdaja perijodično v masah državno založništvo med podeželsko ljudstvo, računa očividno z bralci, ki stoje še pod vplivom religije. Kajti med članke o poljedelstvu, higieni in napredku socializacije vriva zopet in zopet članke, ki naj bi pokazali škodljivost in nesmisel religije.

Zveza (Sojuz) vojinstvujuščih besbožnikov (ki šteje danes že do 5 milij.) je stopila v krepko ofenzivo z napovedjo neizprosnega boja vsaki religiji pod geslom: Boj proti religiji je boj za socializacijo! Poslužujejo se vseh razpoložljivih sredstev, v čemer moramo naravnost občudovati njih iznajdljivost in gorečnost, kakor moramo na drugi strani odločno obsojati način njihovega motrenja religije. Silna uporaba propagandnih sredstev, organizacijska tehnika, ki je preračunjena na najmanjšo podrobnost in kakršne se pač še nikdar noben svetoven nazor ni posluževal — to so glavne oznake ruske antireligiozne propagande. Za vsem tem pa ni ničesar drugega kot zevajoča praznota, topa plehkost, duhovna puščoba. Dolgo se že prizadeva zveza ruskih brezbožnikov, zavedajoč se te praznote, prelepiti s papirjem razpoke in utešiti žejo in lakoto po duševni hrani s kamni brutalnosti mesto s kruhom resnice — a vedno z isto onemoglostjo. Kajti na vprašanje, ki razgibajo vsakega človeka in ki jih zastavljajo tudi brezbožniki sami, na vprašanja: o smislu življenja, o smislu in početku sveta, o vzrokih reda in zakonitosti v naravi, o povzročitelju vesti v človeku, ki je bitje duha in materije — na vsa ta vprašanja ne morejo dati brezbožniki odgovora.

Pač pa so dvignili ljudstvu, ki so ga prekvasili z duhom brezboštva, neko osebno bitje na oltar: Lenina, mrtvega voditelja. Lenin, idol komunistov, leninizem, nova religija komunizma — kolikokrat se opozarja komuniste na ta dejstva! Mar ni to pojav neke religije? Brezbožniki sami to odločno zanikavajo, češ, religija je vera v nekaj nadnaravnega, transcendentnega, nadsvetnega — prav to pa brezbožnik taji. Če pa ta ugovor nekoliko primerjamo s početjem komunizma v tem smislu, pridemo do sledečih ugotovitev: Lenin ima za ljudstvo neko mistično učinkovitost in resničnost. Ljudstvu in mladini ga vedno predstavljajo z besedami: »On je vedno pri nas«, »on je vedno živ!«. Med ljudstvom krožijo govorice, da Lenin ni umrl, da njegovo telo ne trohni kakor ne trohnijo relikvije svetnikov. Oficijelno se ničesar ne ukrene proti takim govoricam. Dalje: Leninova slika je izpodrinila ikone, slike Boga in svetnikov. Komunisti in brezbožniki imajo nadomestilo za sv. pismo stare in nove zaveze — spise Marksa in Lenina; imajo svoje praznike in obrede (n. pr. rdeči krst itd.). Ateizem ruskih brezbožnikov je potemtakem le teorija, v praksi pa obožujejo svojega »nesmrtnega« voditelja Lenina, čigar oltar mora biti v stanovanju slehernega brezbožnika.

Znano je, da je vsaka ruska hiša imela kotiček, kjer je pod ikono Matere božje ali svetnikov gorela luč. Danes v tem kotičku gori luč pred podobo Lenina. Tam pa imajo tudi knjigo, kamor se vpišejo vprašanja, na katera odgovori potem šef stranke v vasi. Nekaj zgledov:

Vprašanje: Vi brezbožniki ne veste pojasniti skupnih potez religij, n. pr. krščanstva in budizma. Ali ni to razodetje enotnega bistva božanstva v različnih formah?

Odgovor: Skupne poteze imajo zato, ker slonijo vse na izkoriščanju. Krščanstvo in budizem so le zgornji del zgradbe, ki ima za temelj trgovski kapital.

Vprašanje: Vi pravite, vera ščiti bogatine; toda ona pravi vendar nasprotno, da je bogatinu težko priti v nebesa...

Odgovor: To je zgolj hinavstvo.

Vprašanje: Vi hočete življenje brez vere, toda v vseh kulturnih deželah imajo delavci in kmetje svojo vero.

Odgovor: To dela buržuazija, ki podpira vsako vero.

Vprašanje: Vi hočete živeti brez Boga. Tako živijo živali, ki tudi ne verujejo v Boga. Hočete torej nas in sebe napraviti za živali?

Odgovor: Tudi mnogo ljudi ni verovalo v Boga. Vera je preostanek barbarstva.

Vprašanje: Zakaj se borite zoper krščanstvo, ki vendar propoveduje bratstvo in enakost!

Odgovor: Kristjanje uče tudi ljubezen do kapitalistov, ljubezen do sovražnikov. Torej je dovoljeno boriti se zoper nje. Sicer pa je vse hinavščina.

To je vselej končni odgovor na vsako vprašanje: »Vse je hinavščina.« Dobijo se pa tudi vprašanja, ki gredo dalje od brezbožnikov samih, n. pr. zakaj da se niso že davno pozaprle vse cerkve in izgnali vsi duhovniki.

Brezbožno gibanje bo morda z gospodarskimi prisilnimi sredstvi in s petletko zajelo še nove mase. Toda v počasni evoluciji, ki odgovarja ruskim razmeram, se bo preoblikovalo, dokler ga ne bo nadomestilo novo religiozno prebujenje kot izraz reakcije proti satanskim eksperimentom boljševiških trinogov.

Pridobivajte novih naročnikov!

Pozdrav Slovencem

Ta pozdrav prinaša Ciril-Metodijski Vestnik, službeno glasilo Č. M. kora ob priliki prvega gostovanja tega zbora na Slovenskem:

»Napočil je čas, ko odhajamo k našim sosednim bratom na obisk. Nihče nas ni povabil. A v svojih srcih smo občutili toliko topline, toliko notranje sile, videti romantične slovenske planine, hribe in doline, pogledati v vedro slovensko dušo. Morda se bomo tokrat odrekli udobnosti, uživati naravne krasote lepe Slovenije, a ustavili se bomo ob njeni duhovni romantiki. In draga naša Slovenija, ki je v njej toliko pesniške vsebine, ta najmanjša pa najzavednejša velikega slovanskega organizma, ta sveta zemlja, po kateri je, kakor pripoveduje legenda, stopala noga sv. Metoda, ko je potoval z Velehrada v Rim, nas bo razumela, to verujemo.

Toliko prej nas bo razumela, ker v njej v enaki meri živi ljubezen in ponos do najpreprostejših in najenostavnejših izrazov čiste slovenske glasbene nadarjenosti, ter volja in smisel za visoke umetniške cilje na polju produktivne in reproduktivne glasbe. Še bolj nas bo razumela zato, ker gre tu za idealno delo, ki pomeni nekaj višjega, slovenskega in slovanskega, torej našega.

Stran od dnevne politike, stran od strasti se bodo v beli Ljubljani, Mariboru in Celju v prihodnjih dneh v bratskem objemu sešli dragi naši bratje Slovenci s svojimi slovanskimi brati Hrvati, Srbi, Bolgari, Rusi, Ukrajinci, Čehi in Poljaki. Združila jih bo staroslovanska pesem, ki v njej leži naravna moč in sila, katera je zrcalo prave krščanske ljubezni in požrtvovalnosti.

Od tega bratskega objema naj ima v prvi vrsti svojo korist kulturno zbližanje vseh slovanskih narodov. To zbližanje naj užge ogenj prave vseslovanske kulturne vzajemnosti in Ciril-Metodijske misli, ki se bo ob njem ogreval bodoči slovanski naraščaj za najvažnejše vprašanje: versko in cerkveno edinost.

Iz tega objema naj črpajo tolažbo in upanje tisti naši rojaki, ki so odtrgani od našega narodnega telesa onstran meja, kateri bodo v rešitvi tega vprašanja našli rešilni čoln, da ne utonejo v verski brezbrižnosti in v narodnem odpadništvu.

Ne pozabite pa, bratje, da vam nosimo pesem božje besede, opevamo Besedo krščanske Resnice, da nosimo tisto duhovno blago, ki na njem temelji slovanska civilizacija in kultura. In medtem, ko boste zamišljeni stali nad grenko usodo naše matuške Rusije, bomo v vaši navzočnosti z isto pesmijo zaprosili Gospoda, da se usmili Golgote slovanskega rodu ter to veliko zlo preokrene v dobro za rešitev in vstajenje velikega slovanskega vzhoda v eni nedeljeni skupnosti s cerkvijo, katero je na Petrovi skali zgradil sam Izveličar Kristus, ko je vpričo grenkega trpljenja molil: »Oče, daj, da postanejo vsi eno!«

S temi in takimi mislimi odhaja Ciril-Metodov zbor na pot proti Brežicam, veselo kličoč:

Bodi pozdravljena poštena slovenska vas! Bodi pozdravljena lepa, bela Ljubljana, Maribor in Celje! Bodite pozdravljeni bratje, slovenski pevci!«

Slovenci vračamo bratom pozdrav

Z istimi iskrenimi čuvstvi in ljubeznijo, s katero prihajajo slovanski pevci Ciril-Metodovega zbora iz Zagreba obiskat našo slovensko narodno družino, se tudi mi, ki smo glasilo te naše slovenske narodne enote, veselimo obiska slovanskih bratov ter jim po starodavni slovenski navadi kličemo:

»Bog vas sprejmi v naši slovenski hiši!«

Cirilo-Metodov zbor

je pri sestavi svojega sporeda tako skrajno skrupulozen, kot je ves njegov ustroj neverjetno resen in trden. Izmed del skladateljev je izbiral le najboljša. Tako n. pr. je vzel v spored Čajkovskega »Vjeruju«, ki ga štejemo radi med njegove najboljše umotvore, ki daleč presega enaka dela drugih mojstrov. Pisan je v C-duru, glasbena črta se neizrekljivo lepo oklepa teksta. Krepek, prepričevalen je začetek, ki slika vero v Boga Očeta. Pri besedah »v edinega Boga Očeta« je obsežena vsa moč Vsemogočnega. Drugi del — vera v Boga Sina, se začenja v pianu in se s smislom teksta razvija do krepke dinamike, ki slika življenje in trpljenje Sina Božjega. Vero v sv. Duha je napisal v lahnem recitativu z globokimi akordi. Krasen je konec »Amin«, ki v podvojenih delih krepko završuje delo in dopolnjuje vero v Boga.

Lomakinov »Iže Heruvimi« št. 9. je pisan v h-molu. Zbor je zložen iz lepih motivov in zahteva izrazite vezave in dinamike, zlasti še v pianu. Zadnji del pohiteva in narašča ter se posebno efektno konča. Spev je postal v tej obdelavi posebno priljubljen, ker je prepoln iskrene molitve in pobožnosti.

Arhangelskega »Milost mira« v fis-molu se začenja tiho in mirno, pa se pri besedah »Svjat, svjat« razvija v krepko dinamiko z lepimi, dvigajočimi se motivi, ki predstavljajo kipeče klice k Bogu. Zadnji odlomek »Tebe pojem« začne sopransolo, zbor pa ga spremlja naraščajoč od najtišjega do najkrepkejšega in nazaj ter označuje hrepenečo molitev k Vsemogočnemu Bogu.

Bortnjanski je napisal med drugimi deli 35 koncertov. Med vsemi je najlepši »Skaži mi gospod končinu moju,« pisan v C-duru na tekst psalterja. Skladatelj je izčrpal vse globine dramatike in živo riše muke človeka, ki s solzami v očeh moli svojega Boga. Začenja sopran-solo, sledi alt, tenor, pozneje se razvija glavni tema v polno polifonijo. Drugi del riše vročo molitev. Številni poudarki še posebno lepa je končna fuga na besede »silno na sledi dolga fuga na besede »oslabi mi da počiju«, ki je bogata tehnične pestrosti in zahteva velik zbor.

V drugem delu »Blažen muž« v veselih in živahnih motivih poveličuje človeka, ki ga čaka že na zemlji sreča in blagostanje, ker se boji Boga. Posebno lep je končna fuga na besede »silno na zemlji budet imja jego.«

Posebno ljubek je Česnokov zbor »Angel vopijaše«, ki je pisan za sopran-solo in veliki mešani zbor v modernih barvah. Sopran predstavlja angela, ki je obvestil Mater Božjo o vstajenju njenega Sina. Zbor predstavlja ljudstvo, ki se ob tej blagovesti iz srca raduje. Pesem je prepolna slovanskih motivov, zato še posebno zajame srca.

Koncert zaključuje prekrasna polifonija, ki se iz enoglasja razvije v Nikoljskega spevu »Svete tihii«. Tu se kosa večglasni ženski zbor z moškim in slika prihod Boga in njegovo veličanstvo po širnem stvarstvu. Motivi so večinoma zajeti iz staroslovenske glasbe in ravno radi tega tako silno učinkujejo.

Podrobna razlaga del in kratki življenjepisi skladateljev so natisnjeni v sporedih.

Koncert se bo začel točno ob 8 zvečer. in v pisarni ACM (Napoleonov trg 1). Dobivala se bo tudi pri vhodu v cerkev sv. Petra in pri blagajni pred koncertom v Unionovi dvorani.

⊙ **Predavanje o Poljski.** V četrtek zvečer je »Slovenski klub« priredil svoj redni slovanski večer. Pred izbranim občinstvom je predavatelj predaval o svojih vtisih s Poljske. Na podlagi svojih zaupnih razgovorov z vodilnimi osebami je odgrnil zavese, da je občinstvo moglo pogledati za kulise poljskega političnega življenja. S posebnim poudarkom je predstavil svežo poljsko katoliško mladinsko gibanje. Akoravno zapadno orientiran je govornik močno podčrtal važnost slovanske orientacije in učenja slovanskih jezikov. Predavanje je bilo nazoren dokaz, kako potreben nam je »Slovanski klub«, ki ga toplo priporočamo pozornosti našega občinstva.

V SOBOTO 4. MARCA
OB 8 ZVEČ. V UNIONU
CERKVEN
KONCERT
CIRILO - METODOVEGA
ZBORA IZ ZAGREBA

⊙ **Pija in Pino Mlakar plešeta v »Punčki« in lastnih točkah zadnjič** izven abon. v nedeljo popoldne v operi. Ker Mlakarjeva skoro odpotujeta iz Ljubljane, opozarjamo cenjeno občinstvo na zadnjo predstavo v sezoni. S tem uspelim, lepim in veselim plesnim večerom, sta nam Mlakarjeva pokazala vso širino in bogastvo svojega plesnega ustvarjanja, ki ni omejeno le na solistične koncertne nastope. Posebno v skupinskih plesih se nam odkriva toliko smisla za gibanje in arhitektoniko človeških mas v prostem, da ne dvomimo v nadaljne uspehe Mlakarjevih, ki sta se odločila, da si ustvarita lastno plesno skupino za svoje bodoče delo.

⊙ **Ulica na Grad** je urejena že v toliko, da so odpravljeni neprijetni klanci ter da je strmina ulice ravna. Kakor znano, bodo to ulico tlakovali z drobnim tlakom. S tlakovanimi deli prično prihodnji teden. Ker je ulica sedaj nekaj decimetrov nižja, bo treba obmetati tudi spodnji del sten prvih hiš, ki je bil poprej pod zemljo.

⊙ **Naval bolnikov.** Meseca februarja je prišlo v ljubljansko bolnišnico skupno 1549 bolnikov, meseca januarja pa 1749. Skupno je bolnišnica torej sprejela dosedaj v tem letu 3330 bolnikov, ali okrog 55 na dan.

Vse na svetu se spreminja,
eno le ostane trajno:
v Slamičevem se bufetu
vsi počutimo sijajno!

⊙ **Pojasnilo k Lombarjevemu procesu.** Na prošnjo priče Gvidona Korošca dopolnjujemo poročilo o zadnji razpravi v Lombarjevem procesu, da je poveljnik jetniških paznikov g. Čamernik v svoji izpovedbi še pripomnil: »V Slamičevem bufeju je stal priča Gvido Korošec nasproti Kremžarju s prekrižanimi rokami in ga poslušal.« Treba je tudi še omeniti, da Gvidon Korošec na pustni torek ni okrog iskal priče Frana Kremžarja, marveč je Kremžar v Dajdam prišel pozneje. Po okolici, zlasti Št. Vidu razširjene govorice, da je bil Gvidon Korošec aretiran in se nahaja v sodnih zaporih, so neosnovane.

⊙ **Razprodaja** konfekcijskega in modnega blaga P. Magdič, Frančiškanska ulica 10. Samo kratek čas.

⊙ **Nenavaden dogodek** se je pripetil včeraj na Dolenjski cesti. Tja je namreč prišel cestni delavec in z lopato razmetal nekaj kupov, vsega skupaj kakšen dober kub. meter gramoza. To se na tej cesti ni pripetilo že dolgo in je občinstvo začudeno strmelo v cestarja, ki je posipal dve, tri največje luže. Cesta drugače tone v blatu.

Sedaj nogavice

Moške 3, 4, 5, 6, 9, 14 Din
Damske 3, 6·50, 7·50, 9, 13, 16 Din

Ant. Krisper
Trgovska hiša
Ljubljana
Mestni trg 26 Stritarjeva 1—3

Kaj bo danes?

Drama: »Celjski grofje«. Izven. Globoko znižane cene.

Opera: »Rusalka«. Slavnostna predstava v proslavo rojstnega dne predsednika dr. T. Masaryka. Red D.

Union: Koncert Ciril-Metodovega zbora. Začetek ob 20.

Društveni dom v Trnovem, Karunova ulica 14 ob 8 zvečer: Beneški trojčki«, komedija v štirih dejanjih.

Kino Kodeljevo: Ob 8: »Zmagovalec« in smešnica (Laurel-Hardy).

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bahovec, Kongresni trg 14; mr. Ustar, Sv. Petra c. 78 in mr. Hočevar, Celovška c. 34

*

⊙ **Koncert Cirilo-Metodovega zbora.** Na prošnjo zborovega vodstva opozarjamo, da začenja zbor svoje koncerte **točno.** Zato prosimo, naj občinstvo ne zamudi, da ne bo motilo koncerta.

⊙ **Staroslovenska sv. maša vzhodnega obreda. Liturgija sv. Janeza Zlatousta.** V nedeljo, 5. marca bo ob pol enajstih v ljubljanski cerkvi sv. Petra slovesna sv. maša vzhodnega obreda. Pri maši bo umetniško pel zagrebški Ciril-Metodov pevski zbor. Tako bo občinstvo moglo obenem gledati veličastne vzhodne obrede in poslušati umetniški cerkveni koncert. Za umevanje vzhodnih mašnih obredov in pevskih točk Ciril-Metodovega kora je ACM izdalo vzhodno sv. mašo (Liturgijo sv. Janeza Zlatousta) v staroslovenskem izvirniku (v latinici) in v slovenskem prevodu. Lepa priročna knjižica stane 4 Din. Dobiva se v Jugoslovanski knjigarni, v trgovini Ničman, v knjigarni Nove Založbe,

Dnevna kronika

Kaj pravite?

Dobili smo sledeče pismo uglednega trgovca:

Sem posvetnjak in prav nič versko fanatičen, tudi nisem nikoli pripadal bivši ljudski stranki, ampak sem stare šole naprednjak. Vedno sem se pa držal naukov svojih staršev, da mora biti človek vljuden in se ozirati na mnenje in prepričanje drugih. Še kot star človek rad prebiram »Knjigo o lepem vedenju«, ki jo je izdala Vaša katoliška knjigarna.

Sedim torej na pepelnično sredo v nekem avtobusu, ki vozi po Dolenjskem. V avtobusu je bil nek mlad duhovnik zelo simpatične vnanjosti; pozneje sem izvedel, da je zelo izobražen gospod, ki je že veliko sveta videl in še študira; tudi ljudje ga imajo radi, ker je ljubeznive in izvrsten dušni pastir. Nasproti mu sedi možakar, menda mešetar, ker je govoril o živinski kupčiji. Naenkrat meni nič tebi nič vzame iz žepa kos papirja, odvije in začne rezati meso ter hlastno jesti in cmokati, gledajoč duhovnika. Reče mu posmehljivo: »Boste že oprostili.« Duhovnik mu je odgovoril kratko: »Sami veste, kakšen dan je danes.« Vsi potniki so se spogledovali in nastal je molk; še šofer, ki je veliko vajen, je nejevoljno opledaval neotesanca. Ta je potem, videvši, da ni napravil nobenega junaštva, tudi umolknil, potem ko je klobasa izginila v njegov želodec.

Gospod urednik, ali imate v Ljubljani tudi take eksemplare, ki ne vedo, kaj se priče duhovnika spodobi ali kaj ne? Na Francoskem, kjer sem večkrat bil po poslih, nisem videl kaj takega ne med izobraženimi ljudmi ne med kmeti, ki so tam, koder sem jaz hodil, večinoma liberalnega mišljenja. Samo med barabami se kaj takega opazi, ampak med njimi jaz sam nisem bil; samo slišal sem.

Vse, kar je prav. Kot človek liberalnega mišljenja obsojam tako nekulturnost, ki nas žigosa kot narod druge vrste, ki nobenih manir ne pozna, in zato Vam to sporočam, da javno pribijete. Sicer pa je treba le pogledati naše »inteligentne« ljudi (narekovaje pridjali mi, — Op. ured.), kako se vedo o polnoči v gostilni, če ga imajo malo pod kapo — gospodje ali dame — pa boš precej vedel, na kako nizki stopnji omike stojijo mnogi slovenski ljudje in kako se ne znajo niti toliko premagovati kakor stari naši kmečki očetje. — Podpis.

Koledar

Sobota, 4. marca: Kazimir, spokornik; Lucij, papež. Prvi krajec ob 11.23. Herschel napoveduje mrzlo in vetrovno vreme.

Novi grobovi

† **V Ljubljani** je umrla gospa Marija Bavdek r. Kružina, zasebnica. Pogreb bo danes ob 4 popoldne. Naj v miru počiva! Žalujočim naše sožalje.

Osebne vesti

= **Poroka.** V Velikih Žabljah na Vipavskem se je poročil g. Roman Vrtovec, brat dr. S. Vrtovca v Mariboru, z učiteljico gdč. Vero Bratina. Najiskrenejše častitke!

Ostale vesti

— **Slovenska poklonitvena deputacija v Belgradu.** V četrtek ob pol 9 zvečer se je s posebnim brzovlakom odpeljala v Belgrad 150 glava poklonitvena deputacija, katero vodi senator dr. **Gregorin,** Ljubljano zastopajo ti-le gospodje: župan dr. Puc, župnik Janko **Barle,** starosta ljublj. sokolske župe dr. **Pipenbacher,** gimnazijski katehet dr. Peter Šorli, poštni ravnatelj Janko **Tavzes,** Josip Turk, kanonik Josip **Šiška,** dr. Pavel Pestotnik in še nekateri. Z dežele so šli v Belgrad gg. župniki **Avsec** iz Lesc, **Logar** iz Žirov in **Kurent** iz Leskovca. V Zidanem mostu se je deputacija združila s štajersko. V petek ob 11 je bila v Belgradu deputacija slovesno sprejeta od kralja v avdijenci. Pri tej priliki je senator dr. **Gregorin** prebral kralju adreso udanosti. Kralj se je kratko zahvalil in nato vsakemu segel v roko. Opoldne je bila avdijenca končana.

— **Podpore sokolskim in sportnim društvom.** Na predlog ministra za telesno vzgojo dr. Hanžeka je vlada 2. t. m. sklenila dati podpore med drugimi tem le društvom: Sokolskemu društvu v Slovenjgradcu 5000 Din, v Središču ob Dravi 5000, v Mengšu 5000, v Dol. Lendavi 3000, v Ribnici na Dolenjskem 1000, v Kočevju 1000 in v Koprivniku 1000 Din, sportnim društvom SK Kamnik 1000, ASK Primorje v Ljubljani 1000, SK Trbovlje 1000, SK Triglav na Bledu 1000, podružnici SPD v Kranjski gori 500 in podružnici SPD v Zagorju 500 Din.

— **Pevska zveza** opozarja vse pevce in pevovodje ljubljanske okolice na koncert Cirilo-Metodovega zbora, ki bo drevi v Unionu.

— **Češki izletniški vlak v Jugoslavijo.** ČJ Liga v Brnu je sporočila mariborski Ligi, da pripravlja skupno z ravnateljstvom čsl. državnih železnic v začetku meseca julija poseben izletniški vlak v Jugoslavijo, ki bi vzel okrog 300 izletnikov, ki bi se mudili več dni pri nas. Vlak bi prispel čez Jesenice in bi si izletniki ogledali Bled, Ljubljano, nato šli na morje, ter se vračali nazaj čez Maribor, kjer bodo ostali tudi en dan, po programu od 5. na 6. julija. Vsak izletnik bo plačal ves izdatek že pri blagajni državnih železnic.

— **Nesreča rudarja.** V kočevskem rudniku se je ponesrečil včeraj 36 letni rudar Franc Heferl. Na levo nogo mu je padla težka kepa premoga in mu jo zlomila. Prepeljali so ga v bolnišnico v Ljubljano.

— **Železniška proga Priština—Peč.** Te dni so prišli v Kosovsko Mitrovico inženjerji in delavci, ki bodo nadaljevali gradbo železniške proge Priština—Glogovac—Peč. Proga bo dolga 92 km, tračnice so že položene v daljavi 28 km.

— **Ponesrečeni delavec.** V Dalju blizu Osjeka je delavec Anton Kalman kopal vodnjak. Naenkrat se je zemlja zrušila in zasula ubogega delavca. K sreči so bili v bližini ljudje, ki so ga izvlekli iz globoke jame. Kalman je hudo poškodovan in so ga prepeljali v bolnišnico.

— **Redek primer prijateljstva.** Pred okrožnim sodiščem v Banji Luki se je vršila zanimiva obravnava proti Bošku Tadiču, ki je pred par meseci ubil svojega očeta. Oče in sin se že dolgo časa nista razumela zaradi posestva. Nekega dne je prišlo ponovno do hudega prepira. Oče je šel nad sina, ta pa je zgrabil kol in s par udarci pobil očeta do smrti. Ko je Boško Tadič izvršil svoje strašno dejanje, je šel k svojemu prijatelju in sorodniku Peji Tadiču. Pejo je imel zelo rad Boška, ki je bil sploh v vsej vasi priljubljen. Ker je Boško oženjen, Pejo pa samec, je Pejo storil redek čin prijateljstva. Prevzel je nase uboj in se je javil sodišču kot ubijalec, nakar je bil aretiran. Pravi ubijalec je ostal svoboden. Oblasti so poizvedovale naprej in so kmalu prišle na to, da ni Pejo ubijalec, ampak Boško. Pejo je šel tako daleč, da je celo prisegel, da je on ubijalec. Sodišče pa je medtem dobilo dovolj dokazov in Boško je bil aretiran. Med razpravo je prišlo do ginljivih prizorov, ki so pokazali kako veliko prijateljstvo vlada med tema dvema kmetoma. Boško je bil zaradi uboja obsojen na 6 let, Pejo pa zaradi krive prisege na 6 mesecev.

Revma

je ljudska bolezen. Zdravite se doma s Pištyansko blatno oblogo ‚Gamakompresa'. V vsaki lekarni. -- Informacije Drogerija Gregorič, Ljubljana, Prešernova 5.

— **Ko se začno cevi poapnjevati,** deluje uporaba naravne »**Franz Josefove**« grenčice na redno izpraznjenje črevesa in zmanjša visok naval krvi.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI priporoča: **Algermissen K.: Die Gottlosenbewegung der Gegenwart und ihre Überwindung.** 358 strani, nevezano Din 80. — **Berghoff S. P.: Christus unser Leben und Vorbild.** Zyklus und Fastenpredigten für unsere Zeit. 204 strani, nevezano Din 70. — **Greeve H.: SOS Christi Leid in unserer Zeit.** Ein Buch der Einkehr. 268 str., nevezano Din 76. — **Kurz P. E.: Individuum und Gemeinschaft beim Hl. Thomas von Aquin.** 163 strani, vezano Din 96. — **Rodewyk A. P.: Unser Geld und Gut.** Gedanken über das Eigentum und seine Verwendung. 128 strani, nevezano Din 40. — **Sickenberger J.: Leben Jesu nach den vier Evangelien.** Kurzgefasste Erklärung. 211 strani, vezano Din 240. — **Soiron T. Dr.: Menschenschicksale unter dem Kreuze.** Zeitgemässe Fastenpredigten. 71 strani, nevezano Din 27. — **Schütz D.: Tröstet, tröstet mein Volk.** Fastenpredigten im Anschluss an Js. 40—55. 64 strani, nevezano Din 24. — **Dr. Tihamer Toth.: Jugendseelsorge.** Ein Meisterwerk zeitgemässer Pädagogik. 416 strani, nevezano Din 132, vezano Din 160. — **Zimolong B. Dr.: Das Gottesreich und das verlorene Paradies.** Biblisch theologische Fastenpredigten. 62 strani, nevezano Din 24.

— **Pri številnih težkočah ženskega spola** povzroči naravna »**Franz-Josef**« grenčica najboljšo olajšavo. Spričevala klinik za ženske bolezni dokazujejo, da se uporablja zelo milo odvajajoča »**Franz-Josef**« voda posebno pri porodnicah z izbornim uspehom. »**Franz-Josef**« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Zaradi 19 postrvi - 4 mesece

Ljubljana, 3. marca.

Kranjska industrijska družba ima svoj ribolov v divje romantični dolini peneče Radovne, kamor pa zahajajo razni tatovi lovit postrvi, tako da imajo ribiški čuvaji polno rok posla s preganjanjem teh tatov. Lani so čuvaji ovadili sodišču kar 64 takih tatov, ki so skušali naloviti okusne postrvi.

Pred mali senat je danes stopil zastaven in krepak fant, 33 letni samski gozdni delavec Lojzov Lojze, doma tam iz Gorij. Državni tožilec ga je postavil na zatožno klop, ker je bil obdolžen večje tatvine postrvi iz reke Radovne. Lani na kresni večer je Lojze lovil postrvi, vjel jih je s svojim tovarišem, ki ga noče izdati, kar za poldrugo kilo v vrednosti 70 Din. Pri tem lovu ga je zasačil čuvaj Janez Stroj. Še v drugič 17. julija zgodaj zjutraj ga je čuvaj, kakor sam trdi, zasačil pri tatvini dveh postrvi. Lojze je senatnemu predsedniku viš. s. sv. g. Antonu Mladiču kratko izjavil: »Jaz nisem nikdar lovil postrvi. Na kresni večer sem napravljal drva v gozdu na Pernikih. Gospod, dobro je, da jih nisem lovil.« Indirektno pa se je zagovarjal tudi s tem, da je bil v stiski in lačen. Njegov prav čudno zverižen alibi — dokaz se mu za prvi slučaj ni posrečil, pač pa za drugi, ko je ribji tat ukradel dve postrvi.

Priča Janez Stroj, zaprisežen ribiški čuvaj je točno opisal, kako je zasačil Lojzeta pri lovu. Dejal je: Bilo je ob 8 zvečer v Radovni. To točno vem, ker vselej pogledam na uro, ko zazasačim kakega tatu. Bila sta dva moška, eden maskiran z rdečo brado in rdečimi brki, drugi pa je bil Lojze, ki ga poznam. Vlovila sta že 19 postrvi. Letos smo ovadili že 64 tatov.« Priča je trdil, da je bil Lojze tudi pri drugi tatvini udeležen, dočim sta dve priči potrdili v tem slučaju Lojzetov alibi.

Lojzov Lojze, ki je bil že enkrat zaradi rib obsojen, je bil danes zaradi tatvine 19 postrvi obsojen na 4 mesece strogega zapora, zaradi druge tatvine pa je bil oproščen.

Pred mali senat je prišla tudi 30 letna Ivanka Lovrakovič, drzna žeparica, po poklicu šivilja, doma iz okolice Karlovca. Za več let je bila obsojena na prisilno delo v Begunjah na Gorenjskem, od koder je pobegnila. Klatila se je okrog, zlasti po sejmih in trgih. Lani pred božičnimi prazniki se je pojavila na ljubljanskem trgu, kjer je izmaknila ge. Faniki Gorjančevi denarnico s 140 Din gotovine, nato pa je posegla še v žep ge. Podobnikove, a so jo zalotili. Lovrakovičeva je bila obsojena na 15 mesecev strogega zapora. Po prestani kazni pa bo romala nazaj v begunjsko kaznilnico.

Vrhnika

Šahovski klub Močilnik si je za leto 1933 izvolil novo upravo in sicer za predsednika g. Toneta Hojana z Vrhnike, za podpredsednika g. Karla Gradišnika iz Bistre, za tajnika g. Ignaca Furlana z Verda, za blagajnika g. Jožeta Kavčiča z Vrhnike in za gospodarja g. Lojzeta Petavsa z Vrhnike. Kot prvo letošnjo prireditev je klub organiziral simultanko, katero odigra v nedeljo, dne 5. marca 1933 g. Longer, prvak širšega turnirja Ljubljanskega šahovskega kluba. Simultanka se vrši v Rokodelskem domu in se prične ob 14 popoldne. Nečlani, ki bi želeli pri simultanki sodelovati, naj se prijavijo pred pričetkom sumultanke v Rokodelskem domu. Prijavnina znaša 5 Din. Pripomnimo še, da ima Šahovski klub Močilnik svoje prostore sedaj v Rokodelskem domu.

Cerkveni vestnik

II. vnanja Marijina kongregacija pri uršulinkah ima v nedeljo, 5. t. m. zjutraj ob 6 skupno sv. obhajilo, popoldne ob 2 mesečni sestanek. Voditelj.

Mariborske vesti:

Predpust zrcalo resnih dni

L. 1928: 536 veselic, l. 1933: 82

Bučnega in šumnega predpusta, kakor smo jih imeli v minulih dobrih letih, letos nismo pričakovali. Pa tudi tega si nismo mislili, da bo potekel letošnji predpust, ki je bil dolg, kakor malokateri, tako mimogrede, da ga sploh skoro opazili nismo. Bilanca letošnjega predpusta je v Mariboru taka, kot še menda nikdar. Zelo zanimiva je tozadevna primerjava s številkami, ki izkazujejo število plesov, zabav in koncertov v predpustu prejšnjih let; nazorno prikazujejo padajoče številke, kako se je od leta do leta manjšalo število zabav, kakor je pritiskala gospodarska kriza ter je letos doseglo svoj višek.

Pričenjamo z letom 1928 ki je še zadnje spadalo v vrsto dobrih let. V predpustu leta 1928 je bilo v Mariboru 36 plesov in 500 veselic, gostilniških in kavarniških prireditev, koncertov in sličnih zabav. Pa je naslednjega leta že sledil prvi sunek kot rahel opomin: 1929 smo imeli plesov samo že 19 in veselic koncertov in podobnega 280; za polovico je padlo število zabavnih prireditev samo v enem letu! — Predpust leta 1930 izkazuje ponoven padec plesov: samo 13, toda zopeten porast drugih zabavnih prireditev, ki jih je bilo 325. Ljudje še niso razumeli prvega opomina, še so upali na boljše čase! Tudi v predpustu leta 1931 so številke skoro iste: 12 plesov in 327 zabav. Gospodarski položaj obeh let je bil skoro enak in to se odraža tudi v bilanci predpustnega veselja. — Katastrofa je navalila z letom 1932. Plesov 9, drugih zabav 143. To je bil drugi sunek, gospodarski in moralni, ki je zadel v živo. Še huje je letos. Število plesov je sicer doseglo lanskega, bilo jih je 8, toda število drugih zabav je padlo zopet na polovico: samo 74 smo jih imeli na področju celega meseca, dasi je trajal predpust natančno 2 meseca. — Isti proces nazadovanja, ali še hujši, se opaža v gospodarskem efektu predpustnih prireditev v unionski dvorani šel v stotisoče; letos so bili prireditelji veseli, če so imeli nekaj desettisoč prometa in nekaj jurjev čistega. Istotako v gostilnah in kavarnah .Pustni torek so lokali odmevali od pokanja šampanjk, letos je bilo redno videti celo buteljke, dasi so se pocenile za sto odstotkov napram letu 1928!

☐ **Potovanje po Sredozemskem morju** z našim največjim parnikom »Kraljico Marijo« priredi Jadranska straža. Cene za vožnjo, hrano, postrežbo itd. od 3800 Din dalje. Potovanje traja od 15. junija do 4. julija. Podrobne informacije v pisarni Jadranske straže, Grajska ulica 5-I.

☐ **»Voda«,** komedija pisatelja Vombergarja, ki je dosegla ob nedavni vprizoritvi v Mariboru velik uspeh, se bo zopet igrala. To pot jo vprizori dramatski odsek »Magdalenske kongregacije« in sicer v nedeljo, 5. marca ob petih popoldne v Zadružni gospodarski banki

☐ **Jadranska Straža** v Mariboru ima svoj redni občni zbor v ponedeljek dne 6. t. m. ob pol 9 v lovski sobi hotela »Orel«.

☐ **Lani in letos.** Dohodki mariborske carinarnice so znašali v mesecu februarju 3,533.764.75 od uvoza in 16.311.75 Din od izvoza, skupno Din 3,550.076.50. V istem mesecu lanskega leta pa so znašali dohodki maribor. carinarnice 4,233.828.45 Din od uvoza in 2.245.30 Din od izvoza. — V enem letu za dober milijon razlike!

☐ **Nogometniki se spoprimejo.** Jutri v nedeljo bo ob 15 na igrišču ISSK Maribora v Ljudskem vrtu prijateljska tekma med ISSK Mariborom in Železničarji.

☐ **Tifus razsaja.** V mariborski okolici se je pojavilo nenadoma več obolenj na tifusu, in sicer pri Sv. Lovrencu na Pohorju. Deset bolnikov iz tega kraja je bilo istočasno prepeljanih v mariborsko bolnišnico, kjer so jih namestili v izolirnici. Prevoz tolikega števila nevarnobolnih s kolodvora do bolnišnice sta izvršila oba mestna infekcijska voza.

☐ **V Kamnici** uprizori cerkveni pevski zbor v nedeljo 5. t. m. ob 3 popoldne v cerkveni dvorani znano burko »Nesrečni samci«. Prijatelji poštenega razvedrila pridite in napolnite dvorano do zadnjega kotička.

☐ **Jadransko morje in ribji trg.** Hudo burjo, ki je divjala na Jadranskem morju smo občutili včeraj na mariborskem ribjem trgu. Bilo je le 50 kilogramov sardelic po 16, 25 kg po 28 in 10 kg dentalov po 32 Din. Razprodano pa je bilo vse že takoj po osmi zjutraj.

☐ **Lahkoatleti stopajo na plan.** Mariborsko prvenstvo v crosscountryju se bo vršilo na Jožefovo, dne 19. marca. Priredi ga SK Železničar in sicer na svojem novem igrišču ob Tržaški cesti.

☐ **Hotel »Orel«!** Salvator in Tsheligijevo pivo, najfinejše mrzle in tople plošče in močnate specialitete.

☐ **Smrt žanje.** V Ipavčevi ulici 49 je preminul v starosti 74 let pomožni delavec Ivan Mohr. Pogreb blagega rajnkega bo jutri v nedeljo ob 4 popoldne iz mrtvašnice na mestno pokopališče. — Na Teznu v Ptujski cesti 49 je umrla zasebnica Marija Nipič, stara 77 let. Pokopljejo jo jutri, v nedeljo ob treh popoldne iz mrtvašnice na magdalenskem pokopališču. Svetila pokojnikoma večna luč, žalujočim naše iskreno sožalje.

☐ **Komorni koncert** ljubljanskega komornega kvarteta drž. konservatorija se vrši v torek, dne 7. t. m. v dvorani kina Apolo. Kvartet, ki je ravnokar nastopil v Ljubljani, se poda na kratko turnejo po ožji domovini in obišče ob tej priliki tudi Maribor. Za svoj nastop si je izbral sledeči spored: Beethoven, kvartet op. 18. — A. Borodin, kvartet d-dur in C. Debussy kvartet op. 10.

☐ **Mariborski dobrovoljci** priredijo v soboto, 4 marca v prostorih hotela »Orel« družabni večer. Na sporedu je predavanje o dobrovoljskem pokretu, koncertni nastop in epizode iz dobrovoljskega življenja. Začetek ob 20. Vstopnine ni.

☐ **Ponesrečena raznašalka.** V Strmi ulici se je ponesrečila pri raznašanju časopisov vrla raznašalka gospa Jugova. Na ledeni strmini ji je spolzelo ter je padla. Kljub hudi poškodbi je še sama prišla na rešilno postajo in od tam domov, končno pa se je morala zateči v bolnišnico, kamor so jo prepeljali z reševalnim avtomobilom.

☐ **Ljudsko gibanje.** V februarju se je rodilo v Mariboru 93 otrok (52 moškega in 41 ženskega spola), umrlo jih je 56 (23 moških in 33 žensk), porok je bilo 49.

☐ **Sabljači gredo v Gradec.** Drevi in jutri se vrši v Gradcu medmestna tekma v sabljanju med mariborskimi in graškimi sabljači. Mariborsko ekipo, sestavljeno iz članov Akademskega sabljaškega kluba, so ojačili še nekateri sabljači iz Zagreba.

☐ **V zakonskem pristanu.** Poročili so se zadnje dni v Mariboru: Lenič Franc, viničar, in Korošec Marija, viničarka; Klampfer Jožef, železničar v p., in Frass Jožefa, kuharica; Šerbinek Ivan, posestnik, in Brus Marija, hči posestnika; Žunko Ivan, delavec, in Žunko Kristina, delavka; Babšek Ferdinand, delavec, in Schwarz Justina, hči viničarja; Urbanič Maks, delavec, in Zaletinger Marija, delavka; Pogelšek Matija, finančni poduradnik, in Satler Rozina, zasebnica; Onič Simon, železničar, in Rozman Marija, hči posestnika; Seifrid Matija, posestnik, in Lunežnik Ivana, hči posestnika; Kaspar Ludovik, strojevodja, in Gusel Marija; Ivan Krajnc, ključavničar drž. žel., in Lešnik Marija; Neudauer Anton, ključavničar, in Polančič Terezija, delavka; Kaiser Jožef, ključavničar, in Peklar Ivana, zasebnica; Krobat Franc, delavec drž. žel., in Pirc Ivana, predilka; Žist Maks, posestnikov sin, in Kokol Terezija, delavka; Ficko Franc, podpreglednik fin. kontr., in Petja Antonija, posestnikova hči; Karlin Martin, sprevodnik, in Draškovič Terezija, pletilja; Kaspar Ludovik, ključavničar drž. žel., in Gusel Barbara, služkinja; Reicher Franc, mesar. pomočnik, in Frangež Katarina, trgovka; Rebernak Edvard, miz. pomočnik, in Goll Marija, hči mizarja; Potočnik Vinko, čevljarski pomočnik, in Roza Vidovič; Bezjak Matija, delavec, in Fras Jožefa, tkalka. Novoporočencem obilo **sreče in blagoslova!**

☐ **Na begu pred albansko »pravico«.** V mariborskih policijskih zaporih so prenočevali včeraj zanimivega gosta. Od obmejnih oblasti ji je bil izročen 18 letni albanski emigrant Azis Hamid Memko, ki so ga prijeli na meji, katero je skušal prekoračiti ter se pretihotapiti v Avstrijo. Mimo naših obmejnih straž je že srečno smuknil, padel pa je v roke že onkraj meje avstrijskim stražnikom, ki jih je opozorila njegova pristna albanska noša, da imajo pred seboj tujega državljana. Zavrnili so ga nazaj ter izročili našim oblastem na meji. Mladi begunec je pripovedoval zanimivo historijo, zaradi katere je bil prisiljen zapustiti svojo domovino ter iskati zavetja v svetu. Kljub 18 leti ima namreč na vesti — umor. Spravil je na oni svet svojega političnega nasprotnika, kar je v Albaniji sicer kaj navadna stvar. Ker pa je bil pokojni pristaš sedanjega režima, bi bil končal mladi Azis najbrže v zanki, da ga niso rešili sorodniki, ki so mu pomagali k begu čez mejo. Nameraval je priti do Dunaja, kjer živi mnogo albanskih emigrantov, pa se mu namera ni posrečila. — Mariborska policija je odpravila Albanca pod spremstvom v Sarajevo, kjer se nahaja nekako taborišče takih beguncev, ki so se zatekli k nam na begu pred albansko »pravico«.

☐ **Zaradi uboja moža pred sodniki.** Včeraj se je vršila pred malim senatom razprava zaradi žalostnega dogodka, ki se je odigral lani 25. avgusta v Gačniku. Zagovarjala se je Antonija Ploč, 41 letna posestnica, obtožena uboja lastnega moža, posestnika Ivana Ploča. Obtožnica opisuje dejanje in povode naslednje: Pokojni Ivan Ploč je bil posestnik na Gačniku. Rad je pil in pohajkoval, zato se z ženo nista razumela. Žena je namreč delavna in skrbna. Večkrat je prišlo med zakoncema do hudih prepirov. Usodnega dne je prišel mož že opoldne vinjen domov, sedel je v senco, dočim je morala žena delati v vročem solncu. Ko se je žena vrnila zvečer z dela, so padli proti možu zopet očitki. Njega je to razburilo, zgrabil je ženo ter jo vrgel ob tla. Prihitel je mladoletni sin materi na pomoč, pa je oče napadel še njega ter ga gnal okoli hiše. Med tem je žena vstala in skočila sinu na pomoč. Zopet je prišlo do spopada z možem, v katerem je mož padel na tla. V ležečega je naglo vrgla tri opeke, ki so ga zadele v glavo. Dobil je pretres možganov, nastala je možganska krvavitev in Ivan Ploč je na posledicah udarca umrl v mariborski bolnišnici. — Pred sodniki je žena prostodušno priznala, kar ji obtožnica očita. Zagovarjala pa se je z neznosnim zakonskim življenjem in da je izvršila dejanje nehote, ker ni nameravala zadeti moža v glavo. Morala se je braniti, ker jo je mož ogrožal. Sodišče je upoštevalo njen zagovor, zlasti z ozirom na silobran, ter jo je obsodilo na 10 mesecev zapora, pogojno na 3 leta.

Celje

⌮ **Pogreb pokojnega Joška Žekarja** se bo vršil danes ob pol treh popoldne iz hiše žalosti, Polule 2, na okoliško pokopališče.

⌮ **Postne pridige.** V župni cerkvi so v postu vsako nedeljo postne pridige, vedno ob pol 3 popoldne. Občinstvo je vabljeno, da se v velikem številu udeležuje postnih pridig. Govorniki se bodo menjavali.

⌮ **Apostolstvo mož in fantov.** Jutri, v nedeljo, ob pol 7 zjutraj sv. maša in skupno sv. obhajilo za apostolstvo mož in fantov.

⌮ **Vstopnice za »Čevljar — baron«** se dobe v predprodaji danes v Slomškovi tiskovni zadrugi, jutri pa pri dnevni blagajni od 9 do 12 in od 2 do začetka predstave.

⌮ **Združenje mizarjev v Celju** ima občni zbor v nedeljo 19. marca ob 8 zjutraj v Obrtnem domu.

⌮ **Koncert ljubljanskega godalnega kvarteta,** ki se bo vršil v sredo 8. marca v mali dvorani hotela Union, bo nudil glasbo ljubečemu občinstvu umetniški užitek. Obiščimo koncert in podprimo s tem težavno komorno glasbeno pionirsko delo mladih idealnih umetnikov. Cene so znižane, da se s tem omogoči poset vsakomur. Začetek točno ob 8.15 zvečer. Vhod v dvorano je na kolodvorski strani hotela Union.

Ptuj

Iz profesorske službe. Reaktiviran je prof. M. Fortuna in dodeljen ptujski gimnaziji. Službo je nastopil 1. marca. Zapušča pa zavod honorarni učitelj verouka g. vikar Ignac Grobler, ki je imenovan za župnika k Sv. Marku niže Ptuja. Dosedanji g. župnik pri Sv. Marku g. Franc Hlastec pride v Črešnjevce pri Celju.

Pevski koncerti. V nedeljo 5. marca ob pol 15 se bo vršil v mestnem gledališču koncert dijaške počitniške zveze iz Maribora. Na sporedu so narodne in mladinske pesmi. Za koncert vlada veliko zanimanje. Sodeluje 180 pevcev.

Huda nesreča se je pripetila na Ptujski gori pri kopanju neke globoke jame. Med delavci je bila zaposlena viničarka Rozalija Žunkovič iz Podloža, na katero se je vdrl plaz zemlje in grušča ter jo popolnoma zasul. K sreči so jo delavci še pravočasno odkopali, da je ni zadušilo. Nezavestno so prepeljali v ptujsko bolnišnico, kjer so ugotovili, da je dobila prelom hrbtenice in hude notranje poškodbe.

Pogreb žrtve iz Nove vasi. V četrtek so spremili k večnemu počitku Franca Mežnariča, pos. sina iz Nove vasi, ki je podlegel ranam. O zločinu smo že svoječasno poročali. Pogreba se je udeležila ogromna množica ljudi; cela fara Sv. Marka je prihitela v Ptuj, da spremlja pokojnega, ki je bil star šele 32 let, na zadnji poti. V zvezi s tem ubojem so orožniki prijeli 24 letnega Miha Pešca, pos. sina iz Stojncev. Aretirani je lahko ranjen na glavi. Izročili so ga sodišču. Ostala dva osumljenca se še vedno skrivata ter ju niso mogli izslediti.

Originalni ameriški

"HIS MASTER'S VOICE"

SUPERHETERODYN

7 cevni radioaparati z vdelanim dinamičnim zvočnikom model R — 4

Din 4.200.-

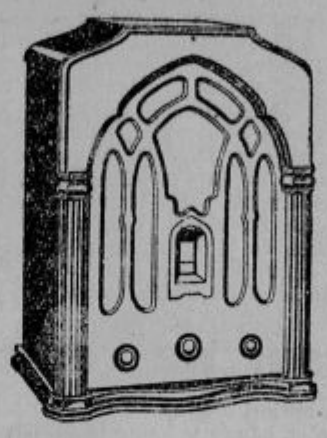

SUPERHETERODYN

8 cevni radioaparati z vdelanim dinamičnim zvočnikom model R—71

Din 4.500.-

Dobe se v vseh strokovnih trgovinah

Enoletna pismena garancija za brezhibno delovanje

THE GRAMOPHONE COMPANY LTD.

Razne modele radioaparatov gornje tovarne ima stalno na zalogi »Tehnik« **Josip Banjai,** Ljubljana, Miklošičeva c. 20, palača Okrožnega urada.

Trbovlje

Praznovali bodo v marcu rudarji 17 dni, če ne bo naročil, pa še dva zraven. Po razglasu rudniškega ravnateljstva se bo marca praznovalo od vsakega petka do ponedeljka, delalo pa le v torkih, sredah in četrtkih — to bo normalno, verjetno pa je, da prideta še dva dneva zraven, ker ni izgleda, da bi se naročila v marcu povečala, ampak obratno. Smatra se za gotovo, da se obratovanje v sosednjem Zagorju in Hrastniku — popolnoma ustavi, ker ni nobenih izgledov za zboljšanje in večjo oddajo premoga. Nihče pa ne zna odgovoriti na vprašanje, kam naj se potem obrnejo brezposelni rudarji. Ali bi se jih ne dalo zaposliti pri kakih večjih javnih delih? Nekaj se bo moralo ukreniti.

Ni preklical. G. Pavlin nas prosi, da objavimo, da ne odgovarja resnici, da bi on preklical svoj odstop kot županov namestnik in da mu o tem sploh ni ničesar znanega. Radi razjasnitve razmer na občini, popravek radi prinašamo.

Poročili so se: Rovšek Karl, rudar s Felicijan Marijo, Podmenik Leopold, rudar, s Beve Kristino, Opresnik Rudolf, rudar, s Škerbec Franjo, Bencak Štefan, mehanik, s Cestnik Terezijo, Kotar Franc, rud. strojevodja, z Grabner Terezijo, Ocvirk Pavel, rudar, s Kmetič Ljudmilo, Ahlin Anton s Praznik Antonijo, Kunst Anton, rudar, s Zalokar Ludmilo, Lapi Franc, čevlj. pomočnik s Tratnik Amalijo, Kravs Franc delavec v cementarni, z Maroli Marijo, Dobršek Franc, delavec v cementarni, z Dornik Jožefo, Kolenc Tomaž, rudar, z Zeme Marijo, Kmet Viktor, pos. sin, s Pivšek Angelo, Bajde Ivan, absol. učit., s Kristan Pavlo, Gomboc Ivan, rudar s Hren Angelo in Jagodic Ivan, rudar, s Schlechta Leopoldino. Želimo obilo sreče.

Slovenske gorice

Sv. Anton. Sv. misijon, ki ga v našem kraju že več let nismo imeli, se sedaj vrši. Splošna duhovna obnova je bila v našem kraju živa potreba in daj Bog, da bi nam prinesel misijon mnogo haska! — Bog je poklical k sebi skrbnega gospodarja in dobrega družinskega očeta posestnika Franca Hvaliča iz Andrenc. Veličasten pogreb pokojnega, ki se je vršil minulo nedeljo, je pokazal njegovo občo priljubljenost. V imenu društva starih vojakov se je poslovil pri odprtem grobu od pokojnika predsednik Karel Omulec. Domači gosp. župnik je orisal v krasnih besedah svetal značaj rajnega in njegovo vzorno življenje ter ga priporočal v molitev. Pevski zbor mu je zapel v poslednje slovo žalostinke, nakar se je zgrnila gomila nad zemskimi ostanki pokojnika.

Poizvedovanja

Izgubila je neka ženska naslednje srečke Vojne škode: kup. 1932 ser. 1511 št. 186; ser. 2428 št. 745 in ser. 3864 št. 491. Kdor je srečke našel, naj jih blagovoli oddati v banki »Pehanj & Ko.«, Ljubljana, Dvorni trg 2.

Izgubljena je bila na Poljanski cesti zlata moška zapestnica. Kdor jo je našel, naj jo izvoli oddati proti dobri nagradi g. Stanko Spindlerju, Poljanska cesta 13.

Izgubila se je boa. Pošten najditelj se prosi, da jo proti nagradi odda v gostilni Brezovšek, Komenskega ulica.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 4. marca ob 20: FAUST. Premijera.
Nedelja, 5. marca ob 15: ŠVEJK — drugi del. Znižane cene.
Ob 20: FAUST.

Št. Jernej

Dne 24. februarja je v našem poročilu o vlomu v vinski hram pos. Ignaca Frančiča nagajivi tiskarski škrat zakrivil neljubo pomoto in je besede »orodje« spremenil v »orožje«. Stavek se torej glasi: Odnesli so več orodja dočim do vina kljub težkemu trudu niso mogli. Nagajivega škrata, ki je zakrivil to nesmiselno zmoto ign razburjenje, bi bilo treba pošteno prijeti za ušesa.

Naznanila

Vincencijeva konferenca za Trnovo, vprizori drevi na odru društvenega doma v Karunovi ulici št. 14 komedijo v štirih dejanjih »Beneški trojčki«, čisti donos te vprizoritev je namenjen v karitativne svrhe. Vabljeni vsi prijatelji lepe igre in poštene zabave. Začetek ob osmih.

»Rudarska deca poje«. Pod tem naslovom je priobčil v »Novostih« po nastopu »Trboveljskih slavčkov« znani hrvatski skladatelj Boris Papandopulo navdušeno oceno koncerta, ki so ga izvajali dne 7. novembra v Zagrebu. Poleg vrlin, ki jih je navajal že L. Šafranek-Kavič, čigar kritiko smo v izvlečku že prinesli — povdarja posebno še veliko kulturno delo, ki ga vrši ta edini mladinski zbor celega Balkana z gojitvijo vokalne mladinske glasbe in ki naj postane vzor za druge take zbore. Ves spored je zbor odpel gladko in brez težkoč celo skladbe Adamiča, Mirka, Kogoja in Premrla, ki stavijo na zbor velike in težke zahteve. Več ko polovico obsežnega sporeda je moral zbor ponavljati. Ena najlepših in najbolj občutenih — tako vsebinsko kakor reproduktivno — je bila po sodbi g. Papandopula Adamičeva »Uspavanka«. »Iz šepetajočega zbora se dvigne, brez najmanjše treme, mali nežni glasek solistinje, ki je s svojo mehkobo in duševno toplino ogrel in našel pot k srcem vseh poslušalcev«. Koncert tega zbora se vrši v Ljubljani v nedeljo, 5. t. m. ob 11 dopoldne v veliki dvorani hotela Union. Trboveljska deca je doslej že dvakrat koncertirala pred razprodano dvorano in ne dvomimo, da bo pravtako tudi topot.

Zimski večer, zabavno-propagandna prireditev krajevnega odbora Rdečega križa ljubljanskega, h kateri vabimo vse prijatelje te eminentno humanitarne organizacije, se bo vršil v ponedeljek, 6. t. m. v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani, Miklošičeva cesta. Začetek ob 20, vstop prost. Spored obsega namenu primeren nagovor, mladinski prizor z godbo, ruske otroške pesmi (samospevi), jugoslovanske skladbe za mešani zbor in alegorično živo sliko ob godbi. Sodelujejo Podmladek Rdečega križa prvega razreda drž. vadnice, gospa koncertna pevka Medved-Škerljeva Cirila, dijaški mešani zbor drž. učiteljske šole, ki ga vodi g. učitelj glasbe Repovš Ivan ter samaritanke in samaritani ljubljanskega Rdečega križa. Ker slovejo prireditve ljubljanskega Rdečega križa za privlačne, se je tudi to pot nadejati obilnega poseta.

X. redni občni zbor ima Organizacija diplomiranih tehnikov v nedeljo, dne 5. marca ob 9 dopoldne v kletni dvorani Hotela »Metropol«, Ljubljana. — Odbor.

Šoljeloška podružnica SPD sklicuje svoj redni občni zbor dne 22. marca ob 20 v posvetovalnici Mestne hiše v Škofji Loki, Mestni trg 16 z običajnim dnevnim redom.

CELJSKO GLEDALIŠČE

Torek, 14. marca ob 20: GROFICA MARICA. Gostovanje Narodnega gledališča iz Maribora.

Izpred sodišča za zaščito države

Obrambni govor dr. M. Kreka

Zato tozadevne izpovedbe priče Mrak so popolnoma netočne in v popolnem nasprotju z resnico.

Naravnost fantazija pa je pripovedovanje priče Mrak, da se je župnik Sušnik peljal 16. maja v Komendo. Po pričah Mulej, Sušnik, Škrbe, Gregorc in še drugih je ugotovljeno, da je bil župnik Sušnik 16. maja dopoldne doma. Priča, ki pred sodiščem pripoveduje fantazije, pač ni zanesljiva priča.

Svoj lepi obraz pa kaže priča Mrak s tem, da pove, kako je ovajala srezkemu načelniku svoje sosede, ki so se zbirale v Strniševi gostilni.

Nadaljna priča, na katero se poziva obtožnica, je Širc Peter. Izpovedbe te priče so netočne. On pravi, da Sušnika ni videl pred oltarjem, medtem ko je po izjavah drugih prič res bil tam. Ta priča je imela tudi vtis, da je Štrcin stal pred cerkvijo kot kakšen poveljnik pred svojo četo. Priča ne pravi, ne po čem in zakaj in iz kakšnih okolnosti to sklepa. Tako pričevanje ni pričevanje dejstev, to je osebno sklepanje in razlaganje, ki je za dokaz brez vrednosti. Kako drzno govori o stvareh, o katerih nima pojma, dokazuje okolnost, da trdi, da kaplan Škrbec vodi Marijino družbo za žene. Ugotovljeno pa je, da jo vodi župnik Sušnik.

Druge priče so tudi izpovedale, da je bil kaplan tisti, ki je pozdravil Štrcina in potem pristopil k druščini fantov in da se je tudi Sušnik samo pozdravil s Štrcinom. Ta priča ceni množico v sprevodu na 800—1000 oseb, vsi orožniki pa jo cenijo na 350 ljudi, priča Mrak pa na 500. Taki priči pač ne more iti vera. Taka priča ali laže, ali se pa moti.

Prič Vidalij Mihaela sama pove, da je bila tako razburjena, da ne ve povedati, ali so bili ljudje mirni ali so vpili, dasi je šla skozi gnečo. Priča, ki ni razločila miru od vzklikanja množice, ne more podpreti obtožbe s svojim vtisom o pomenu kretanja Štrcinove roke. Ona sama pravi le, da je iz njegovega obnašanja in kretenj videla, da govori. Ona ga torej v usta ni videla, ampak samo iz kretenj rok sklepala na govorjenje. Pri tej priliki še to omenim, da samo te priče, ki so popolnoma nezanesljive in neverodostojne, govorijo, da je množica pred cerkvijo rabila tudi nedovoljene vzklike. Nobena druga od vseh 48 prič takih vzklikov pred cerkvijo ni slišala. Taki vzkliki niso padali in so se rodili kvečjemu v preplašenih in razburjenih glavah prič.

Preidem takoj na drugi dogodek, ki se očita mojemu klijentu Štrcinu, to je njegov nastop z orožnikom Adamičem. Ta obtožba se sklicuje predvsem na pričevanje Lavričana. Ta priča pravi, da je Štrcin naravnost vpil nad orožnikom. Ne pravi pa priča niti ene besede, ki bi jo bil izgovoril Štrcin, dočim nasprotno natančno navaja vse, kar je izgovoril Sušnik. Če bi bil Štrcin rekel, bi bila priča prav tako točno slišala pri Štrcinu, kakor je pri Sušniku. Priča bi morala vedeti, kaj je vpil in kaj je storil Štrcin, če pravi, da je bil najhujši med njimi.

Taista priča pravi še nekaj, kar je za presojo zelo važno. On pravi: Na drugi strani pred Šušteršičevo hišo sem videl Janeza Štrcina, Šušteršiča, Sušnika in Kompareta. O tej skupini pravi priča in tudi druge priče, da ni demonstrirala. Tedaj Štrcin ni bil član množice, ki je demonstrirala. Kakor je točno razvidno iz pričevanja vseh udeležencev, Ambrožiča, Kompareta in Sušnika, orožniki sploh niso proti tej skupini resno nastopili. Da so se orožniki pri tej skupini ustavili, je bil povod samo to, da je orožnik Ambrožič Sušniku spregovoril očitek, da hujska ljudstvo. Vse prepiranje pri tej skupini ni bilo v tem, naj se skupina razide, ampak zgolj o tem, ali je župnik hujskal ali ni. Da se Štrcin sploh ni uprl poslovanju Ambrožiča, dokazuje najbolj dejstvo, da so orožniki potem, ko je župnik protestiral, to skupino mirno zapustili in odšli, da se je skupina sama razšla in odstopila. Priča Ambrožič se Štrcina ne spominja. Če bi se bil Štrcin repenčil, če bi se bil kregal z Ambrožičem, če bi se sploh kaj upiral, bi Ambrožič že vedel, kdo je in bi si bil Štrcina utisnil v spomin.

Orožniki o Strcinu ničesar ne vedo

Noben orožnik o Štrcinu ničesar ne ve. To je pač najboljši dokaz, da Štrcin ničesar storil ni. Kajti prav gotovo bi bili orožniki postali pozorni tudi na Štrcina. Priča Ambrožič izrečno še potrjuje, da ni dala povelja, da se razide, nikomur drugemu, kakor naravnost župniku Sušniku. Ves razgovor med Ambrožičem in Sušnikom se Štrcina sploh tikal ni. Nikjer ni dokaza, da se je Štrcina dotični razgovor sploh kaj tikal. Čemu naj bi se bili vmešavali orožniki, čemu ga je orožnik pustil na miru, če ne zato, ker je videl, da je mož miren in da se ne identificira z demonstranti! Ravnanje orožniške patrole je najboljši razbremenilni dokaz za Štrcina. Iz dokaznega gradiva je razvidno, da je bil ves sprevod demonstrantov takrat, ko je prišlo do incidenta z orožniki, že naprej, v Malem Mengšu pred Jelenčevo gostilno. Demonstrantov tedaj pred Šušteršičevo hišo ni bilo. Demonstranti in Štrcin so torej krajevno in časovno čisto ločeni. Štrcin s svojim obnašanjem sploh ni mogel vplivati na nikogar. Njegov nastop je za splošen položaj popolnoma irelevanten.

Prav tako tudi priča Franc Horn pravi, da sta se Sušnik in Štrcin najbolj repenčila, ničesar pa ne ve, kaj je govoril Štrcin. Tudi priča Vidalij Josip popolnoma napačno opisuje ves dogodek. On trdi, da se je Ambrožič legitimiral z besedami: »Moje ime je Ambrožič.« Ugotovljeno pa je po vseh pričah, da Ambrožič tega ni rekel in da se nikakor ni legitimiral. Tudi ta priča ni slišala nobene Štrcinove besede in govori tudi samo o vtisu, češ, da je menda Štrcin tudi odgovarjal.

Priča Adamič Josip je rekel, da je Štrcin med demonstranti imel največ govoriti, da je najbolj kričal: »Pa me prebodite!« in da je Štrcin sam vzklikal: »Živio svoboda! Živio slovenska zastava!« Pri zaslišavanju pred tem sodiščem se je izkazalo, da ta priča sploh ničesar ne ve. Priča Štrcina ne pozna in ga ni poznala. Priča pravi, da je imel incident z nekim debelim trebušastim človekom pri Jelenčevi hiši. Štrcin ni niti trebušast, niti pa pri Jelenčevi gostilni incident ni bil. On se je odpeljal iz Mengša, preden je bil incident v tej gostilni.

Sedaj ko smo pregledali obremenilne priče, njihove izpovedi in njihovo verodostojnost, je radi iskanja resnice in prave slike potrebno tudi pregledati tiste izpovedi in pričevanja, ki jih je predložil obtoženec. Takoj moram ugotoviti, da bo ta slika le nepopolna, ker sodiščče razne tozadevne razbremenilne predloge ni sprejelo. Da Štrcin ni bil med demonstranti, priča orožnik Lečnik. Orožnik Seruga izrecno pravi, da je Štrcina videl v Malem Mengšu, potem pa je naenkrat izginil, čim so nastopili. Te okolnosti izpričujejo, da se je Štrcin takoj umaknil, kakor hitro so nastopili orožniki, da se torej niti trenutno ni upiral orožnikom. Priča Sušnik pove, da za kake demonstracije ni niti vedel in da je tudi Štrcin povedal, da nič ne ve o kakih demonstracijah. Ta priča izpoveduje izrecno, da je Štrcin takrat, ko je slišal prve vzklike, rekel: »Najlepše bi bilo, če bi se mirno razšli.«

Škrbe Stanko pravi, da nihče ni za proslavo niti vedel. Štrcin je šele potem, ko so ljudje stali pred cerkvijo, vprašal pričo, ali bo kaj proslave. Zopet je tukaj dejstvo in znamenje, da Štrcin ni vedel za proslavo. Priča pravi tudi, da je Štrcin ukazal in rekel: »Pojdite narazen!«

Priča Kavčič Gregor pod prisego izpoveduje, da je točno slišal, da je Štrcin rekel, da bi želel, da bi poteklo vse v miru in da ne bi prišlo do kakih neumnosti kakor v Domžalah. Če je torej govoril Štrcin vsem tem pričam, ki so neodvisne in najuglednejše osebnosti, ki so pod prisego vse izpovedale, je jasno, da o proslavi ničesar ni vedel, ker je spraševal priče za njo. Mislim, da je dovolj krepko podprt zagovor, da Štrcin za proslavo sploh ni vedel in da zato ni mogel organizirati, niti ljudi hujskati.

Če so priče tako odločno izjavile, da jim je Štrcin opetovano rekel: »Razidite se,« mislim, da bi poteklo vse v miru, je prav tako neizpodbitno utrjena trditev, da Štrcin sploh ni imel nikake zveze z manifestacijo, da jo je odsvetoval in prepovedoval vsakemu, ki ga je za to vprašal. Državni tožilec pravi, da bi Štrcin lahko preprečil demonstracije, če bi jih hotel. Jaz pa pravim, hvala Bogu, da ni poskusil. Karkoli bi bil on storil med množico, kakorkoli bi se obnašal, karkoli bi bil govoril javno ljudem, vse to bi mu danes škodovalo. Politični nasprotniki bi ga smatrali za vodjo mase, bi komentirali njegove geste in besede ter mu podtikali vse mogoče namene, kakor se žal godi Brodarju in Umniku in uspeh bi bil samo ta, da bi ga vsako, še tako dobrohotno mišljenje in dejanje obremenjevalo, nikomur pa ničesar koristilo. Hvala Bogu, da se je apriori odvrnil od množice in šel k svojemu prijatelju, kamor in kakor je bil namenjen Saj še tistih par trenotkov, ko je bil pred cerkvijo, je ena izmed prič drugače predočila, češ, da je imela vtis, da stoji kakor poveljnik pri svoji četi. Ti nesrečni vtisi!

Obtožnica pravi, da je Ivan Štrcin zagrešil zločin po čl. 1 zakona o zaščiti države. Ne samo glede Štrcina, ampak glede vseh obtožencev trdi, da dejanj, zaradi katerih so obtoženi, ne spadajo sem. Nihče ni imel namena hujskati proti državnim oblastem. Nihče ni imel namena ogrožati javni mir. Nihče ni imel namena in ni nihče kaj takega storil, da bi dovedel v nevarnost javni red. Manifestirati so hoteli za dr. Korošča. Mirno, čeprav navdušeno, so klicali človeku, ki je sočlovek v državi. Nihče ni hotel vršiti nelegalne propagande za spremembo političnega in socialnega reda.

Gospodje sodniki! Gospod državni tožitelj! Ves slovenski narod gleda danes na Vas in na ta proces. Včeraj sem srečal nekega svojega srbskega prijatelja, ki je bil te dni v Sloveniji. On mi je rekel, da je samo ta proces sedaj v ospredju javnega razpravljanja v Sloveniji in da je vsa Slovenija prepričana, da so ti ljudje nedolžni. Gospodje sodniki! Vi boste sodili in odločili. Ali naj bo kakorkoli. Jaz moram poudariti: Če kdo, smo mi Slovenci za to državo in mislim, da lahko vzkliknem v imenu vseh obtožencev, ki sedijo poleg mene na zatožni klopi, pa tudi v imenu vsega slovenskega naroda: Živela Jugoslavija, pa tudi živela justitia!

S tem so končali svoje govore branitelji.

Predsednik: G. Brodar, ali imate še kaj pripomniti?

Brodar: Popolnoma se strinjam s svojim braniteljem in ne morem ničesar več dodati

Predsednik: G. Umnik, ali imate še kaj povedati v svoj zagovor?

Umnik: V glavnem se popolnoma strinjam z izvajanji zagovornika Mohoriča in ugotavljam, da se je točno ugotovilo, da se nisem udeležil nobenih izgredov in prosim visoko sodišče, da se mi popravi storjena krivica.

Predsednik: G. Štrcin ali imate Vi še kaj pripomniti?

Štrcin: Tudi jaz nimam ničesar več dodati.

Predsednik: Gosp. Vomberger imate še kaj dodati?

Vombergar: Jaz sem tudi končal.

Tudi od ostalih obtožencev ni imel nihče več kaj dodati razen župnika Škrbca, ki je imel še kratek nagovor. Rekel je:

Zahvala župnika Škrbca

Gospodje sodniki, s tem Vam izrekam v imenu vseh obtožencev iskreno zahvalo. Vi ste, gospodje sodniki, morali tu presedeti zaradi nas 14 dni in se baviti s takimi dogodki, radi katerih nas je državni tožilec postavil pred Vas. Naši branitelji pa so storili vse, kar so mogli v našo obrambo, da se razloži, kako so se dogodki odigrali. Še enkrat iskrena zahvala. Posebno se zahvaljujem bratom Srbom in Hrvatom, ki so se rade volje odzvali in nas branili pred očitanimi zločini. Nismo jim hvaležni samo mi obtoženci, iskreno so jim hvaležni vsi Slovenci, ki so vsi zadovoljni, da brane Slovence tudi bratje Srbi in Hrvati. Kar se tiče mojega zagovora, moram pripomniti: Gospod državni tožilec me je v svojem včerajšnjem govoru še prav posebno apostrofiral. Očital mi je moj ironični smehljaj na obrazu. Kajti še danes ne morem razumeti, kako sem prišel do tega, da so me privedli v Belgrad. Padel sem kakor Pilat v kredo. O tej tragikomiški mojega slučaja mi je mogoče res igral na licu ironičen smehljaj.

Razsodba v ponedeljek

Nato je predsednik izjavil, da smatra s tem proces proti Brodarju in tovarišem za zaključen ter sporoča, da se bo obsodba prečitala obtožencem v ponedeljek ob 4 popoldne.

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

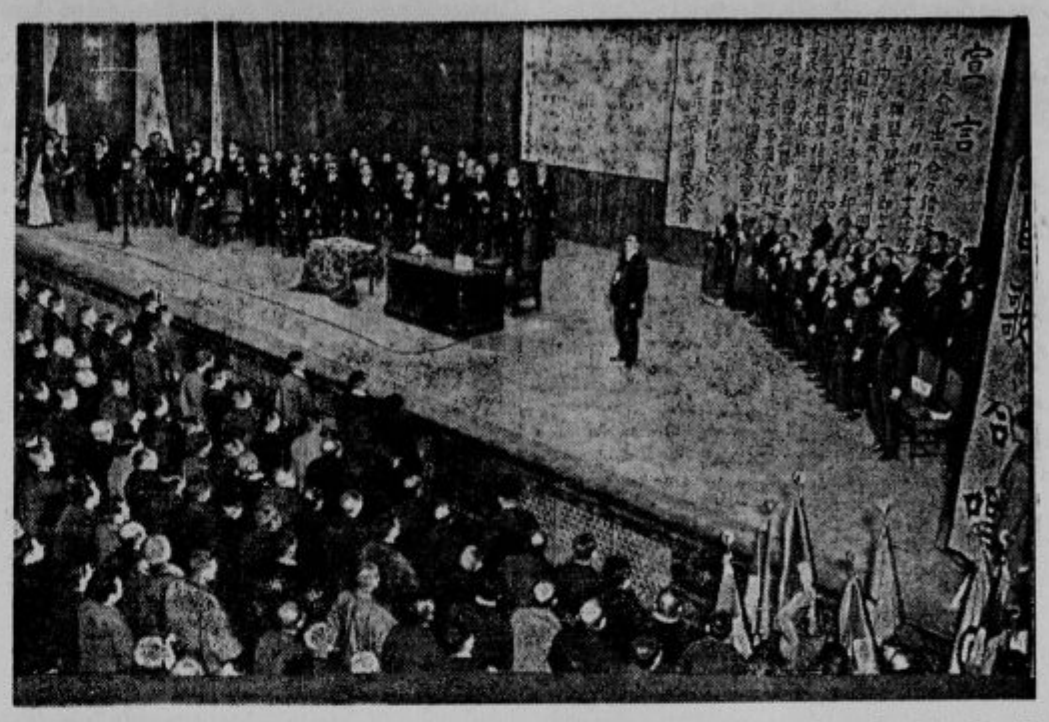

Vodilni japonski politiki v Tokiju na skupščini, kjer so sklenili, da naj Japonska izstopi iz Zveze narodov. (To se je seveda že zgodilo.) Veliki lepaki na stenah podčrtujejo potrebo za ta korak.

Zopet katastrofalen potres na Japonskem - 540 mrtvih, 5500 hiš porušenih

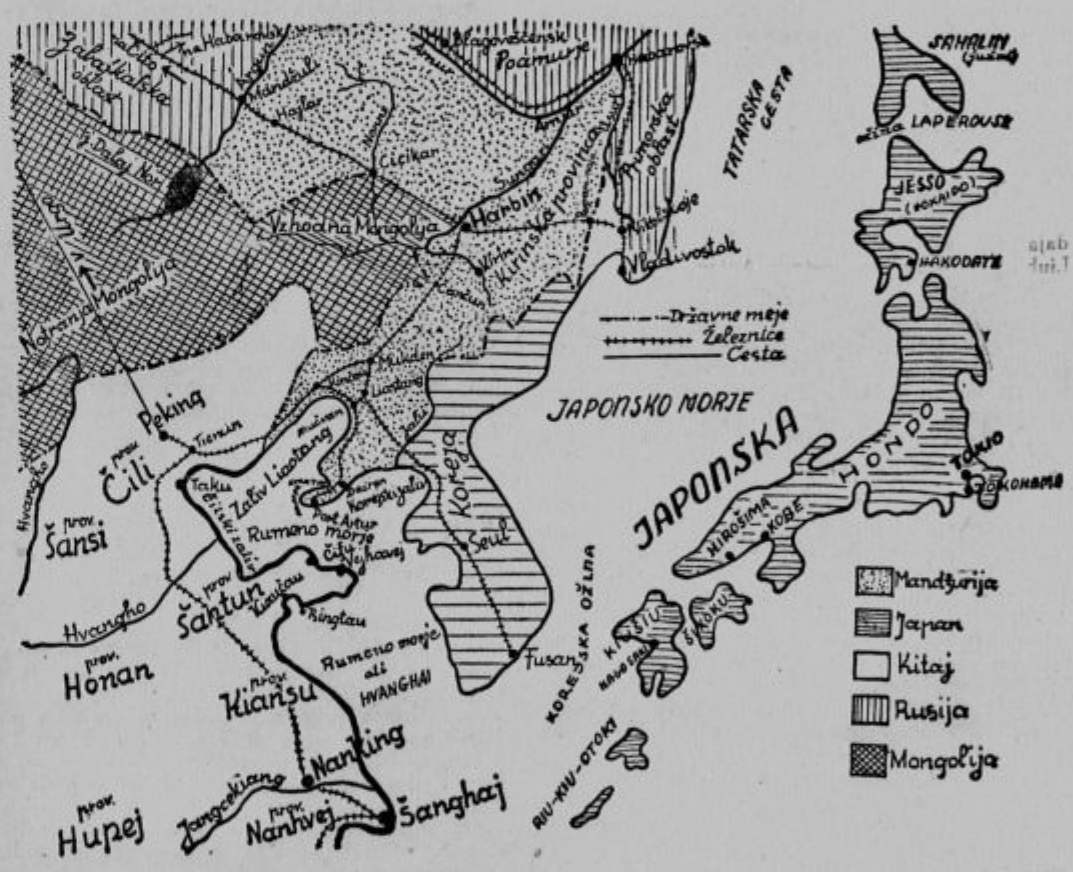

Belgrad, 3. marca. Po poročilu zemljotresnega zavoda na Tašmajdanu, spada snoči zabeleženi potres med najbolj katastrofalne potrese zadnjega časa. Potresni sunki so se pričeli ob 18.40 in so prihajali iz daljave 8.760 km. Zemlja se je v Belgradu tresla neprestano dve uri in 27 minut. Najmočnejši so bili potresni sunki ob 19.16 in 13 sekund. Ti sunki so trajali 30 sekund. Zaradi tako dolgega ritma teh potresov belgrajsko prebivalstvo ni moglo čutiti posledic. Če bi pa bil ta ritem krajši (pod 7 do 8 sekund), bi bila lahko nastala nezaslišana razdejanja. Dosedaj še ni podrobnih poročil. Vse kaže, da je imela ta nenavadna potresna katastrofa svoje središče v Japonskem morju na obalah Mandžurije.

London, 3. marca. tg. Radi potresa in sledeče bibavice, ki je zadela severovzhodno obalo Japonske, je bilo 541 smrtnih žrtev. Število ranjencev se ceni na 400 oseb, pogreša pa se 1000 oseb. popolnoma podrtih je 4500 hiš, nadaljnjih 2000 hiš pa je poplavljenih. Bibavica je odplavila parnike najrazličnejših velikosti. Ceni se, da je bilo odplavljenih nad 1000 ladij. Sedaj iščeta te ladje dve eskadrili letal in 10 torpednih rušilcev. Med kraje, katere je katastrofa popolnoma uničila, spada tudi Sabiširo Beach, ki je postal znan kot prvo startno letališče za Tihi ocean. Ognjišče potresa je bilo, kakor se sedaj domneva, 125 milj od otoka Kingvazan. Tolika bibavica, kakor sedaj, je bila v letu 1896, ki je zahtevala 30.000 smrtnih žrtev.

Najbolj je razrušena pokrajina Miagi

Ogromni morski valovi

Tokio, 3. marca. ž. Preteklo noč je skoraj v vsej Japonski zavladal katastrofalen potres. V Tokiu je ljudstvo v paničnem strahu zbežalo na ulice, kjer je na mnogih delih mesta izbruhnil vsled strašnih potresnih sunkov požar. Epicenter potresa leži 265 milj severno od Fukošime. Najhujši potresni sunki so po dosedanjih vestih razsajali v provincah Miagi in Jabdte. V Komajši je porušenih 1000 hiš. Morski valovi so preplavili pokrajino in porušili nadaljnjih 300 hiš. Prava materialna škoda in število žrtev še ni točno znano, ker so vse brzojavne in telefonske proge pretrgane. Vihar na morju je strašen in valovi neprestano preplavljajo vse obmorske kraje. Najbolj so trpela pristaniška mesta Komajši, Jamasla in Miagi. Veliko število obmorskih mest je popolnoma izginilo. Potopilo se je okoli 1200 ladij in čolnov. Število uničenih poslopij ne znaša samo 500, kakor se to v začetku javljalo, temveč nad 1000. Ugotovljeno je, da je v prvem trenutku našlo smrt 2306 oseb, 1222 pa je hudo ranjenih, med tem ko usoda 201 osebe še ni znana. V Komajšiju je v zvezi s potresom pričelo divjati morje in so valovi napravili silno škodo ob obali.

Tokio, 3. marca. ž. Dopisnik »International News Service« javlja, da je epicenter potresa v pokrajini Dumu in Šimi, vendar pa so potres močno čutili tudi v drugih krajih. V Tokiu je škoda razmeroma neznatna. Še strašnejši od potresa je bil morski vihar. 3 metre visoki valovi so preplavili ribiški otok Lamajiši v pokrajini Ivate. Tam je bilo porušenih preko 1000 hiš, morski valovi so odnesli nad 300 oseb. Vsa vas, v kateri je stanovalo 5000 ljudi, je popolnoma uničena. V Tokiu so se takoj dvignila letala s hrano in zdravili. Potres je zajel iste pokrajine, kakor l. 1896, ko je umrlo 26.000 oseb. Po dosedanjih vesteh je samo v pokrajini Miagi in Ivate 284 mrtvih in okrog 1200 ranjenih. Porušenih je 5500 hiš.

Morsko dno upadlo

Tokio, 3. marca. ž. Dopisnik Reuterjevega urada poroča, da je vsled potresa tudi v bližini malega otoka Kinčivazan nastal strašen morski vihar. Mislijo, da je ta vihar nastal vsled ogromnega vpadanja morskega dna 125 milj daleč od obale.

•

Zagreb, 3. marca. ž. Snoči v četrtek, 2. marca, ob 18.43,26 so zabeležili seizmografi geološkega instituta na Griču potres katastrofalnega značaja v oddaljenosti 9500 km V samem epicentru je potres moral nastopiti ob 18.31 srednjeevropskega časa. Zagrebški seizmografi od svojega obstoja od l. 1906 še niso registrirali tako močnega potresa. Maksimalno gibanje je znašalo skoraj 4 mm.

Poklici v naši državi

Prejeli smo Statistični letopis za leto 1929., ki ga je izdala splošna državna statistika v l. 1932. Kakor je čitati v uvodu knjige, bodo prihodnji letopisi izšli veliko preje kot pričujoči. Letopis vsebuje deloma podatke, ki se objavljajo stalno, na pr. statistika kmetijstva, rudarstvo, promet, trgovina itd., deloma pa so objavljeni podatki, katerih doslej še nismo čitali nikjer. Upati je, da bodo prihodnji letopisi prišli preje, da bodo imeli še večjo vrednost kot sedanji.

Zlasti so nas zanimali podatki o rezultatih ljudskega štetja za 1921, za 1931 žal še niso objavljeni podatki. Kajti za štetje leta 1921. imamo samo splošne in predhodne podatke, nismo pa dobili doslej še izredno važne statistike o poklicni razdelitvi prebivalstva naše države. Žal tudi sedaj podatki niso popolni ker niso detajlirani po pokrajinah, odnosno banovinah.

Brez nepopisanega dela (del Dalmacije s ca. 300.000 prebivalci se je nahajal ob času popisa leta 1921. pod italijansko okupacijo) se nanaša statistika po poklicih na 11,684.767 oseb. V odstotkih so razdeli to prebivalstvo (statistika se nanaša tako na osebe, ki same služijo, kakor na osebe, ki so vzdrževane):

kmetijstvo	78.9%
industrija in obrti	9.0%
trgovina, kredit in promet	1.3%
javne službe, vojska, svobodni poklici	3.8%
ostali, brez poklica	8.1%
Skupno	100.0%

Iz tega je jasno razvidno, da smo še vedno pretežno kmetijska država, čeprav je bil pred vojno odstotek v kmetijstvu zaposlenega prebivalstva po tedanji cenitvi okoli 85%. Statistika za 1931 bo pokazala gotovo tudi nadaljnje naraščanje odstotka nekmetijskega prebivalstva.

Skupno je v kmetijstvu, kot smo omenili, zaposlenih 78.9% vsega prebivalstva v naši državi. Samostojnih kmetovalcev je bilo moških 1,342.538, ženskih pa 216.770.

Stanje Narodne banke

Pravkar objavljeni izkaz Narodne banke za 28. februar kaže v primeri z izkazom za 22. februar tele najvažnejše izpremembe:

Zlata podlaga je ostala neizpremenjena: 1.761.4 milj., valute pa so se povečale za 0.9 na 3.25 milj. Din nasprotno pa so devize padle za 3.0 na 176.4 milj. Skupna podlaga znaša sedaj 1.941.05 milj., kar pomeni zmanjšanje za 2.1 milj. Din. Zmanjšale so se tudi devize izven podlage za 5.01 na 10.4 milj. Din.

Zaradi novih pošiljatev srebrnikov se je svota kovanega denarja v bančnih blagajnah povečala za 63.75 na 247.3 milj. kar je rekordno stanje.

Posojila padajo dalje in sicer se je eskont zmanjšal za 12.04 na 2.045.15 milj., lombard pa za 1.15 na 342.46 milj. Din. Prejšnji predujmi državi so se povečali za 0.2 na 1.810.6 milj. zaradi obresti blagajniških zapisov.

Med pasivi se je povečal obtok bankovcev za 53.5 na 4.585.96 milj. Din, kar odgovarja v glavnem zmanjšanju obveznosti po vidu za 57.2 milj. Din. Državne terjatve so se zmanjšale za 13.0 na 7.35 milj., žiroračuni za 37.2 na 294.2 milj. in razni računi za 7.0 na 571.8 milj.

Obveznosti z rokom so se povečale za 3.25 na 1.338.4 milj. V zvezi s pošiljkami novega srebrnega denarja je povečanje raznih pasiv banke za 46.0 na 218.55 milj.

Svota obtoka bankovcev in obveznosti po vidu je neznatno padla in sicer za 3.7 na 5.459.3 milj. Zato je odstotek kritja le malo manjši in znaša 35.56 samo zlato kritje pa je celo naraslo z 32.24 na 32.26%.

•

Konkurz. Pri deželnem sodišču v Ljubljani je bil otvorjen konkurz nad imovino trgovca Josipa Beliča iz Bresta pri Igu. Konkurzni sodnik Anton Avsec, upravnik dr. Juro Adlešič, odvetnik v Ljubljani. Prvi zbor upnikov 11. marca ob 9 dopoldne, prijava terjatev do 2. aprila, likvidacijski narok 8. aprila ob 9 dopoldne na deželnem sodišču.

Poravnalno postopanje je deželno sodišče uvedlo v zadevi tvrdke »Alpina«, izdelava in prodaja alpinističnih predmetov, družba z o. z. v Ljubljani. Poravnalni sodnik Anton Avsec, poravnalni upravnik dr. Alojzij Kobal, odvetnik v Ljubljani. Prijava terjatev do 8. aprila, poravnalni narok 13. aprila ob 9 dopoldne. »Alpina« ponuja v poravnavo upnikom 45% kvoto, plačljivo v 1 letu po pravomočnosti poravnave. Pasiva tvrdke prekašajo aktiva okoli 97.000 Din.

Belgijsko-jugoslovanski kliring. Dodatno k belgijsko-jugoslovanski konvenciji z dne 17. julija 1932 je bil podpisan dogovor glede kompenzacije trgovskih dolgov med Belgijo in Jugoslavijo, ki stopi v veljavo s 4. marcem t. l.

Avtobusni promet. Po statističnem letopisu za 1929 smo imeli v vsej državi 394 avtobusnih linij z dolžino 16.138 km, od tega v Sloveniji 110 s 2759 km. Nadalje so imele vse te avtobusne linije v državi 590 avtobusov z 10.392 sedeži in so prevozile 4.13 milij. potnikov. V Sloveniji je bilo 150 avtobusov s 2368 sedeži, ki so prevozili 1.7 milij. potnikov.

Borza

Dne 3. marca 1933.

Denar

V današnjem deviznem prometu so bili nižji tečaji Amsterdama, Berlina, Newyorka in Pariza, neizpremenjeni so ostali tečaji Curiha, Prage in Trsta. Narastla sta pa Bruselj in London.

V zasebnem kliringu je bil na ljubljanski borzi zaključen avstrijski šiling po 9.15—9.275, v Zagrebu pa po 9.10 (20.000 šil.), notiral je 9.05—9.15. Grški boni so nadalje notirali v Zagrebu 35 do 36.

Na zagrebški borzi ni bilo deviznega prometa. meta.

Ljubljana. Amsterdam 2296.51—2307.87, Berlin 1347.91—1358.71, Bruselj 799.13—803.07, Curih 1108.35—1113.85, London 195.86—197.16, Newyork 5649.92—5678.18, Pariz 223.93—225.05, Praga 168.79—169.65, Trst 289.68—292.08.

Curih. Pariz 20.185, London 17.61, Newyork 511.12, Bruselj 72.10, Milan 26.18, Madrid 42.70, Amsterdam 207.20, Berlin 121.75, Dunaj 72.045 (58.30), Stockholm 92.50, Oslo 90.10, Kopenhagen 78.50, Sofija 3.74, Praga 15.28, Varšava 57.50, Atene 2.93, Carigrad 2.475, Bukarešta 3.08.

Vrednostni papirji

Vojna škoda je danes tendirala slabeje, posebno v Belgradu. Danes pa so bili tudi dolarski papirji nekoliko slabejši. Do zaključkov je prišlo na zagrebški borzi samo v vojni škodi in sicer 600 komadov.

Ljubljana. 7% invest. pos. 44—46, vojna škoda 191—193, 8% Bler. pos. 38—40, 7% Bler. pos. 35.50—37, Trboveljska 145—150.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. pos. 44—46, agrarji 23—25, vojna škoda ar. 191—194 (193, 195, 197), 3. 190—193, 6% begl. obv. 31—32, 8% Bler. pos. 38—40, 7% Bler. pos. 35.50—37, 7% pos DHB 41—43. — Delnice: Narodna banka 3900—4100, Priv. agr. banka 228—231, Nar. šum. 24—26, Šečerana Osjek 150 bl., Isis 20 bl., Trboveljska 145—160, Ragusea 100 bl.

Belgrad. Narodna banka 3900—4000 (3920), Priv. agr. banka 226—227 (232, 229), 7% inv. pos. 43.50—44 (44.50), agrarji 23—24.25, vojna škoda 187—189 (190, 187), 3. 185—187 (186), 6% begl. obv. 31.50—32 (31.75), 7% pos. DHB 42.50—43.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 59.70, Ruše 6.75, Alpine 12.15, Trboveljska 16.05, Leykam 1.10, Rima Murany 18.10.

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendenca neizpremenjena. Promet: 26 vagonov.

Sombor. Koruza bač. žel. prompt 64—66, bač. za marec, april, maj 68—70, bač. Donava in Tisa šlep za april, maj 69—71, moka bač., ban. št. 2 330—345, 7. 172.50—177.50. Ostalo neizpremenjeno. Tendenca neizpremenjena. Promet: 101 vagon.

Budimpešta. Tendenca prijazna. Promet srednji. Pšenica marec 14.08, zaklj. 14.08—14.10, maj 13.90—14.01, zaklj. 14.01—14.03, rž marec 7.80—7.96, zaklj. 7.97—8, maj 8.30—8.42, zaklj. 8.41—8.43, koruza maj 7.31—7.36, zaklj. 7.32,7.34, julij 7.67—7.73, zaklj. 7.72—7.73.

Chicago. Pšenica maj 47, julij 47.125, september 48.25, koruza maj 23.75, julij 25.125, september 26.625, oves maj 15.75.

Winnipeg. Pšenica maj 47.625, julij 48.50, oktober 49.75.

Do 14 milijonov prometa v zemljiški knjigi

Ljubljana, 3. marca.

Za pretekli mesec izkazuje zemljiška knjiga ljubljanskega okrajnega sodišča sicer živahen promet, toda je bil nižji za okoli 4 milijone napram januarju. Meseca februarja je bilo prometa 13,923.454 Din, dočim januarja 17,865.794 Din. Intabulacije hipotečnih posojil so februarja padle skoraj za polovico napram januarju, od 6,156.74 na 3,531.666 Din. Za poldrugi milijon pa so se dvignile prisilne vknjižbe (realne izvršbe) in sicer od 485.937 Din na 1,827.434 Din. Vseh predlogov za hipoteke je bilo pretekli mesec 43, med njimi eden za 1,900.000 Din. Tudi kupne pogodbe izkazujejo dvakrat višjo vrednost, tako je bilo zabeleženih januarja 53 pogodb v vrednosti 2 milij. 175.711 Din, februarja pa 65 v vrednosti 4 milij. 92.216 Din. Prav živahen je postal promet z nepremičninami v mestu, tako je bila kupljena neka hiša kat. obč. Poljansko predmestje za 1,500.000 Din.

Predpust je bil čas, ko so stari gospodarji izročali svojim sinovom lastno grudo v varstvo in so se nato sklepale ženitovanjske pogodbe. Februarja je bilo sklenjenih 12 izročilnih pogodb za vrednost 2,245.575 Din. Neki Ljubljančan je izročil svoje hiše tastu za vrednost 1,020.000 Din. Januarja je bilo pri zemljiškoknjižnem uradu vpisanih 13 izročilnih pogodb za vrednost 617.670 dinarjev.

Lepe tisočake so stranke izdale za razne kolke. Za te je bilo februarja plačano 56.164 Din, nasprotno januarja 72.014 Din. Vseh vlog je bilo februarja 588.

Sport

VREMENSKA POROČILA

Kofce, 3. marca ob 7 zjutraj: —10°C, oblačno, sneži, smuka pri domu ugodna, na planini Pungrat pol metra pršiča.

Kranjska gora: 3. marca ob 7 zjutraj: Barometer 760½ mm, temperatura —3°C, vreme oblačno, mirno, veter vzhodnoseverni. Sneg, višina na podlagi 40 cm, sneg, vrsta sren, smuka prav dobra, skakalnica uporabna, sankališče uporabno. Izgledi za nedeljo odlični.

•

Naše državno prvenstvo v nogometu. Jutri se že prične borba za naslov državnega prvaka v nogometu za leto 1933. Te tekme so bile še vselej najbolj zanimive ter so vedno privabile precej publike na igrišča. Slovenski nogomet v državni ligi bo zastopalo Primorje, ki se je po dveh kvalifikacijskih tekmah povzpelo do te časti. Težka naloga čaka našega reprezentanta v tej naporni in dolgotrajni borbi; kajti odigrati bo moral deset tekem doma, desetkrat bo pa moral pomeriti svoje moči na igriščih naših najboljših moštev v državi. Na njem je torej ležeče, če bomo Slovenci še ostali v državni ligi. In če samo to dosežemo, bo to uspeh, s katerim bomo lahko zadovoljni.

Prvo tekmo odigra primorska enajstorica jutri in sicer v Zagrebu z Gradjanskim, naslednjo nedeljo pride Konkordija v Ljubljano, potem pa igra še 18 tekem, dokler ne pride zadnja in sicer 12. novembra s H. A. Š. K.-om v Zagrebu.

Naslov prvaka države brani zagrebška Konkordija. Ker bo naše čitatelje gotovo zanimalo, kdo so bili doslej prvaki v našem državnem nogometu, zato jih navajamo: Leta 1922-23 Gradjanski; l. 1924 Jugoslavija, l. 1925 Jugoslavija; 1926 Gradjanski; 1927 Hajduk; 1928 Gradjanski; 1929 Hajduk; 1930 Konkordija; 1931 B. S. K.; 1932 Konkordija.

Kdo se bo letos postavil na čelo prvenstvene tabele, je težko reči. Prvenstvo bo lahko romalo v Belgrad ali v Split ali bo pa zopet ostalo v Zagrebu. Vsa ugibanja so odveč; počakati moramo pač do jeseni, ki nam bo prinesla našega nogometnega prvaka za leto 1933. Naša želja je le, da nam primorjanska enajstorica zasigura v tej borbi tako pozicijo, kakšno slovenski nogomet rabi.

Prihodnje nogometne tekme za svetovno prvenstvo se vršijo — kakor smo že poročali — v Italiji. Doslej se je prijavilo 26 držav, med njimi Avstrija, Madjarska, Češkoslovaška, Italija, Nemčija, Švica, Francija, Belgija, Španska, Nizozemska, Jugoslavija itd. Tekem se pa najbrž ne bo udeležila Velika Britanija ter Južna Amerika, kakor Uruguay in Argentinija. Angleži niti člani Fife niso, na drugi strani pa oni dobro vedo, kakšnega pomena za njihov nogomet je ravno domače ligino tekmovanje. Amerikancem so se pa Evropci zamerili o priliki prvega turnirja za svetovno prvenstvo, ki se je vršil v Montevideo; kajti tedaj je ostala vsa Evropa doma. Neglede na to, bo ta turnir eden največjih in najzanimivejših, saj se ga bodo udeležile najboljše evropske reprezentance.

Sportno društvo Vrhnika priredi v nedeljo, dne 5. marca t. l. smuške tekme in sicer: I. Medklubske gorske tekme na progi 18 km. — II. Smuško prvenstvo Vrhnike, pri katerih smejo tekmovati samo vrhniški smučarji. — III. Mladinske smuške tekme in sicer v treh skupinah: I. skupina do 8 let, II. skupina do 12 let in III. skupina do 15 let. Prijave do 5. marca opoldan proti prijavnini za tekme pod I. in II. Din 3.—, za tekme pod III. Din 1.—.

Vsi tekmovalci se morajo javiti ob tričetrt na 13 popoldne starterju, nakar bo zdravniški pregled, start točno ob 14.

Start in cilj bo pri Hrušovci poleg kolodvora, zbirališče je pa v restavraciji »Kolodvor«. Prijave je poslati na Društvo v roke predsednika g. Joško Groma ali pa v trgovini Sportnih potrebščin Fran Šušteršič na Vrhniki 97.

Občni zbor Sportnega društva, ki se ima vršiti v soboto, dne 4. marca, se radi velikih priprav za tekme vrši prihodnji četrtek, dne 8. marca v gostilni Ivana Oblaka na Vrhniki štev. 183.

V soboto, dne 4. marca se vrši v restavraciji »Kolodvor« sestanek komisije in odbora, na katerega se vabijo vsi.

Velike sleparije s preprogami

Ljubljana, 3. marca.

Že nekaj tednov prihajajo na policijsko upravo pritožbe od raznih strank na deželi in v mestu, da so nasedle neznanim sleparjem s preprogami. Ti sleparji so se izdajali za zastopnike tvrdke Mutevelič v Ljubljani in ponujali razne navidez lepe preproge naprodaj. Ker seveda preprog za visoke zneske, katere so zahtevali zanje, ni mogel nihče plačati, so jih lepo zastavili pri strankah samih. Stranke so jim posojale denar, misleč, da so preproge res perzijske, smirna ali kakšne boljše, v resnici pa so bile prav preproste in nerodno izdelane, niti oddaleč ne vredne toliko, kolikor je samo znašal zastavni znesek. Ko so stranke spoznale, da so pravzaprav osleparjene, so zahtevale od tvrdke Mutevelič denar. Tvrdka pa se je seveda branila in odklonila vsako povračilo, ker s sleparji pač ni imela nobene zveze. Stvar je bila prijavljena policiji in tej se je posrečilo sleparje poloviti. Še vedno pa prihajajo nadaljnje ovadbe in nove sleparije na dan. Že sedaj ugotovljena škoda, ki so jo ti sleparji zagrešili, znaša okoli 30.000 dinarjev.

Radio

Program Radio-Ljubljana:

Sobota, 4. marca: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče — 17.00 Salonski kvintet: program po željah poslušavcev — 18.00 Vzgojni pomen potovanja v tujino (E. Bojc) — 18.30 Angleščina (ga. Orthaber) — 19.00 Kdo mora biti zavarovan? (Rudolf Smersu) — 19.30 Iz zgodovine filozofije (dr. Fr. Veber) — 20.00 Koncert pevskega društva »Tabor« — 21.00 Čajkovski: II. Simfonija (na ploščah) — 21.45 Čas in poročila — 22.00 Salonski kvintet.

Nedelja, 5. marca: 7.30 Travništvo (ing. Turk) — 8.00 Nasveti za kmeta — 8.15 Gimnastika (Dobovšek) — 8.45 Poročila 9.00 Reklamne panoge (g. Trinik) — 9.30 Plošče — 10.00 O elektriki (dr. Vidmar) — 10.30 Prenos koncerta unijatskega cerkvenega zbora iz cerkve sv. Petra v Ljubljani — 12.00 Čas, poročila, plošče — 15.00 Splošno gospodarstvo (ing Petkovšek) — 15.30 Koncert pevskega in tamburaškega odseka obrtnih vajencev in vajenk — 16.30 Veseloigra »Revizor« (Gogolj) — 20.00 Vijolinski koncert g. Fanike Brandlove — 20.45 Salonski kvintet — 22.00 Čas in poročila.

Drugi programi:

Sobota, 4. marca:

Zagreb: 20 Radio-orkester. — **Milan:** 20.45 Varietejski program. — **Barcelona:** 21.05 Radio-orkester. — **London:** 21 Slavnostni večer. — **Toulouse:** 21 Glasba iz komične opere »Lakmé«. — **Leipzig:** 20 Govor državnega kanclerja Hitlerja. — 21.15 Koncert. — **Bukarest:** 20.45 Vokalni koncert. — **Suisse Romande:** 20 Harmonikarski duet. — **Belgrad:** 20.30 Prenos iz Zemuna: koncert godalnega okteta. — **Rim:** 20.45 Prenos iz gledališča. — **Praga:** 19.55 Trije mušketirji. — **Dunaj:** 20 »Mesalliance«, komedija. — **Budimpešta:** 21.40 Ciganska glasba. — 22.30 Prenos iz gledališča. — **Varšava:** 20 Lahka glasba. — 22.05 Chopinove skladbe.

Nedelja, 5. marca.

Zagreb: 20.30 Koncert hrv. pev. društva »Jug« ob sodelovanju voj. godbe — **Barcelona** 22.45 Pester koncert — **London:** 22.05 16. nedeljski orkestralni koncert — **Leipzig:** 19.00 Koncert — **Bukarešt:** 20.00 Operetni večer — **Suisse Romande:** 20.45 Radio orkester — **Belgrad:** 20.00 Odlomki iz opere »Kraljevič Marko« — **Rim:** 20.45 Operetni prenos — **Beromünster:** 20.00 »Nižava«, opera — **Praga:** 20.35 Harmonike — 21.00 Poljudni koncert — **Budapest:** 21.00 Ciganska glasba — **Varšava:** 20.00 Lahka glasba.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Začetek ob 20. uri.

Sobota, 4. marca: CELJSKI GROFJE. Zadnjič v sezoni. Globoko znižane cene. Izven.

Nedelja, 5. marca. Ob 15: »PASTIRČEK PETER IN KRALJ BRILJANTIN«. Izven. Znižane cene. — Ob 20 »GOSPA MINISTRICA«. Izven. Znižane cene.

OPERA

Začetek ob 20. uri.

Sobota, 4. marca: RUSALKA. Slavnostna predstava v proslavo rojstnega dne prezidenta dr. T. G. Masaryka. Red D.

Nedelja, 5. marca. Ob 15: BALETNI VEČER PIA IN PINO MLAKAR. Izven. Znižane cene. — Ob 20 »PRI BELEM KONJIČKU«. Izven. Znižane cene.

INSERIRAJTE V »SLOVENCU«!

Kulturni obzornik

Jon Svensson: Nonni

»Nonni« je naslov knjigi, ki je nedavno izšla v založbi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani. Zbirka mladinskih spisov svojega drugega letnika ni mogla zaključiti lepše. Pisatelj Jon Svensson, avtor pričujočega leposlovnega dela, zavzema med sodobnimi mladinskimi pisatelji odlično mesto. Kako po pravici uživa ta sloves, smo imeli priliko spoznati že lansko leto, ko je ista založba izdala njegove »Prigode malega Nonnija«. Uspeh te knjige je bil naravnost čudovit in kakor vem iz izkušnje, je le malokatera mladinska knjiga zadnjih let — domača ali tuja — pritegnila nase srca naših mladih čitateljev tako brez pridržka. Nedvomno bo tudi »Nonni« dosegel enako lep uspeh.

Kakor vsi pisateljevi spisi, je tudi »Nonni« avtobiografskega značaja. Nonni, glavna oseba te in vseh Svenssonovih povesti, je pisatelj sam, ki nam je tako svojo lastno mladost in otroške doživljaje umetniško oživil ter izoblikoval v vrsti lepih mladinskih leposlovnih del. To je tudi vzrok, da pisatelj vse zgodbe pripoveduje vedno v prvi osebi ter tako že na zunaj poudarja ne samo umetniško, marveč tudi življenjsko resničnost svojih spisov. Pisatelj je domal z Islandskega in ta ognjeniški in skalnati otok, obdan od morja od vseh strani, je zunanji okvir njegovih zgodb. Te zgodbe pa so najrazličnejši doživljaji iz otroških let, navidez majhni in preprosti, pa vendarle pomembni z življenjskega vidika. Ali ni sleherni dan, sleherna ura in sleherni trenotek z vsem, kar se v njem zgodi, lahko neskončno pomemben za človeka in njegovo življenje?

»Nonni« je povest pisateljevega slovesa od doma in njegove prve poti v daljni, tuji svet. L. 1870. — v času francosko-pruske vojne — je odhajal mladi Nonni z Islandskega na Francosko. Danska ladja ga je vozila najprej iz Akureyrija, mesteca na severnem Islandskem, v Kopenhagen. In ta prva vožnja po morju je zgodba pričujoče knjige, ki obsega dvaindvajset poglavij, izmed katerih je vsako opremljeno s posebnim naslovom. Prav za prav bi vso zgodbo lahko razdelili na štiri dele: priprava na odhod, slovo od domovine, vožnja po morju in prihod na Dansko. Najobširnejši del povesti zavzema vožnja po morju z mnogimi dogodivščinami in prelepimi opisi morja.

Preprosto in enostavno popisuje pisatelj Nonni svoja doživetja. S kratkimi, neperiodiziranimi stavki izraža in oblikuje misli in čuvstva. Zato je njegovo pripovedovanje silno nazorno in jasno, kar je v spisih za mladino izredno važno in dobro. Pa ne le oblikovno, tudi vsebinsko je podal Svensson mlademu čitatelju svojstven svet. Nonni je zdrav, svež in pogumen dečko, ki ga pri vsej njegovi živahnosti odlikujeta izredna ljubeznivost in srčna dobrota. Ta se kaže zlasti v razmerju do matere, katere podoba je v njegovem opisu vsa ožarjena od tople in svetle notranje luči, pa tudi v razmerju do vseh ostalih ljudi. Nonni je prijatelj z vsemi in tudi čitatelj ne more drugače, nego da ga vzljubi — njega podobo svetle in vedre mladosti. Razen teh, v katerih nam pisatelj riše ljudi v njihovem dobrem človeškem bistvu, so posebno lepa mesta v knjigi zlasti opisi prirode, ki so mestoma prekrasni, tako n. pr. opis »zlatega jutra« (str. 51 sl.), ki se čita kakor pesem, ali pa opis orkana ter ledenih gora na morju. Pa tudi napeti lok dogodkov in pestra slika prizorov, ki so vedno nevsiljivo zvezani s poukom in vzgojnimi poudarki, vse to se lepo ujema z zahtevami vzorne mladinske knjige. Način pripovedovanja je nazorno realističen, sicer pa je vsa povest izraz vedrega življenjskega optimizma in idealizma.

»Nonni« je zato zelo priporočljiva mladinska knjiga. Založnica in prevajavec (dr. J. Lovrenčič) sta nedvomno ustregla vsem: staršem in otrokom, posameznikom in knjižnicam, posebno šolskim, kjer je potreba po dobrem mladinskem slovstvu vedno večja.

France Vodnik.

„Nova ruska proza“

V izdaji belgrajskega »Nolita« je izšla obsežnejša knjiga novejše in sodobne ruske kratke proze, ki zasluži, da se na kratko pomudim ob njej. Srbske prevode je oskrbela Mira Čechova še dovolj srečno, dasi niso vsi po vrsti izbrušeni. Izbera pisateljev je zadovoljiva. O reprezentativnosti posameznega med njimi pa danes in pri nas ni mogoče govoriti radi preobilnega in nedostopnega materijala. Zastopanih je enoindvajset pisateljev, in sicer od starejših, pa socijalnih Maksim Gorki, Aleksej Tolstoj in Pantelejmon Romanov, med mlajšimi Konstantin Fedin, Vera Inber, Vsevolod Ivanov, Ana Karavajeva, Valentin Katajev, Vladimir Lidin, Aleksander Mališkin, Aleksander Neverov, Nikolaj Nikitin, Nikolaj Ognjev, Petro Panč, F. Panferov, Boris Pilnjak, Lidija Sejfulina, Marjeta Šaginjan, Mihael Šolohov, Evgenij Zamjatin in Mihael Zoščenko. S temi imeni pa seveda lista nove ruske proze še zdaleč ni izčrpana. Sama prirediteljica je imela namen predstaviti še sledečih devet pisateljev: A. Rodionova-Tarasova, Aleksandra Seralimoviča, Nikolaja Nikolajeviča Ljaška, Jurija, Libedjinskega, Leonida Leonova, Borisa Lavrenjeva, Fjodorja Gladkova, Aleksandra Fadjejeva in Isaka Babelja. Sicer so posamezni med temi devetimi pisatelji že prevajani pri nas. Pa bi kljub temu v tej zbirki delovali močno in jo še bolj izpopolnili. To je čutila in naglasila tudi prirediteljica v kratki uvodni besedi.

Sodobna ruska proza ima v sebi nekaj svojevrstnega, čudno realno doživetega, življenjskega in resničnega. To se najnazorneje zrcali ravno iz te knjige, ki nudi karakterističen presek ruske književnosti zadnjih petnajstih let. Nič izumetničenega, izmišljenega, nalašč v bolj žarki luči osvetljenega ni v pričujoči knjigi. Pred leti je v eni znanih nemških založb izšla knjiga ruske proze novega časa, v kateri je bilo zastopanih trideset pisateljev. Ta srbskohrvaški poizkus s prav tako (zamišljenimi) tridesetimi predstavniki vzbuja čudno analogijo. Vendar moram reči, da je bila knjiga zelo potrebna, saj smo danes v tako slabih zvezah ravno z rusko umetniško tvornostjo, ki jo pa moramo prištevati med prve v svetu sploh.

Priznati moram, da sem knjigo v dušku prebral. In je vredna branja. Stanja v Rusiji ne boš nikjer nazorneje in prijemljivejše občutil ko ravno skozi vrste-očividca. Je to literatura, ki v Evropi do nedavna sploh ni bila znana in cenjena, ki pa je je danes (zopet pod vplivom iz Rusije!) že precej med Nemci. V vseh novelah po vrsti se nazorno zrcali napetost prevratnih dni ali pa že stanje v novi državi. Vidimo v vas, v mesto, v tovarno, v vzdušje ruske šole in psiho učencev, težko življenje ruskega kmeta, propast meščanskega stanu, nastanek nove preureditve obsežne države. Vse to so pisatelji, vsak na svoj način in v svojem krogu, karakteristično podali. Neka sočnost, izvirnost in svežost veje iz teh kratkih, pa vendar primitivnih in globokih zgodb. Zunanjega leska, patetike, lepobesednosti in sploh težnje za formalistično lepoto nisem našel skoro nikjer. Nasprotno pa polno doživetosti, resničnosti, ki preseneča, in iskrenosti. To je v resnici nova proza, ki bo v marsičem seme za novo žetev, kajti v nji so kali, ki bodo bogato pognale. Denimo na stran tendenčnost, ki se nahaja izražena v eni ali drugi noveli in s katero se, razume se, vedno ne strinjamo. Preko nje, brez zveze ž njo, so ti ruski pisatelji ustvarjali in tudi ustvarili novo obliko, nov izraz, ki je kljub svoji enostavnosti, neiskanosti in naturnosti (in prav radi tega!) visoko umetniški in odgovarja našemu času in potrebam.

T. P.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 5 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Dijak

že z nekoliko akademske izobrazbe — išče privatno službo. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Služba« št. 2295. (a)

Službe dobe

Kmetskega fanta

v starosti do 22 let, s kavcijo 2000 Din, sprejmem kot spremljevalca. Naslov v upravi »Slovenca« št. 2280. (b)

Provizijskega potnika

po enega za Srbijo, Hrvatsko, Dalmacijo in Slovenijo — takoj sprejmem. Prednost imajo oni, ki potujejo z lastnim autom. Če le mogoče, se osebno predstavite. Prešeren, tovarna čevljev, Kranj. (b)

Kravarja

izurjenega v molži in živinoreji, oženjenega, srednjih let — išče graščina »Fala« za takoj. (b)

Čevljarski pomočnik

dobro izurjen na stroj za doplanje šivanih sandalov — se takoj sprejme. Naslov v upravi »Slovenca« pod šifro »Na Gorenjsko« št. 2267. (b)

Denar

Družabnico

iščem za mlekarno. Naslov v upravi »Slovenca« št. 2297. (d)

Vložne knjižice

kupite ali prodaste najbolje pri Komand družbi M. JANKOLE, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6, II. Telefon 30-52. (d)

100.000 Din posojila

iščem na prvo mesto nove petstanovanjske hiše. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2292. (d)

Poizvedbe

Mlad pes volčjak

se je zatekel k Ivanu N. Adamič, Sv. Petra cesta št 31. (e)

Stanovanja

ODDAJO:

Enosobno stanovanje

veliko, lepo — se takoj odda. Rožna dolina V/24. (č)

Stanovanje

v suterenu, sobo in kuhinjo, elektrika, vodovod, oddam. Kettejeva 7. (č)

Posestva

Droben oglas v »Slovencu« posestvo ti hitro proda; če že ne z gotovim denarjem pač kupca ti s knjižico da.

Posestva, gostilne,

trgovine, hiše, vile, parno pekarno, mline, prodaja Posredovalnica Maribor, Frančiškanska ulica 21. p

Več stavbnih parcel

pri kolodvoru Vižmarje, se proda. — Pojasnila: Vižmarje št. 100. (p)

Stavbna parcela

v bližini Sv. Petra v Ljubljani. naprodaj. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 2197. (p)

Vilo

v centru mesta prodam za knjižice Mestne hranilnice ljubljanske. Informacije daje Tehnični biro, Gradišče 13. (p)

Trgovina

stara, dobro vpeljana, z juto in vrečami, v polnem obratu — naprodaj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Sigurna eksistenca, majhen kapital« št. 2309. (p)

Še ena parcela

naprodaj pri novi šišenski cerkvi (pri novem parku). Več se izve pri gospodarju: Verovškova št. 53. V poštev pridejo tudi knjižice. (p)

Novo zidano hišo

z lepim vrtom in električno lučjo poceni prodam. Gubčeva ulica 24, Pobrežje pri Mariboru. p

Več stavbnih parcel

naprodaj, 10 min. od postaje Št. Vid-Vižmarje, 10 min. od tramvaja. - Poizve se v upra. »Sl.« pod št. 2331. (p)

Kupimo

Zobotrebce

v snopičih, nezavite, kupujem vsako količino. - Iščejo se zanesljivi nakupovalci. - Ponudbe z vzorci na: A. MARTEK Beograd, Vrazova 26

Kupim motor

1½—2 PS, na pogon 220 volt. S. Kette, Ljubljana Aleksandrova 3. (k)

Obrt

Oves in koruzo

kupite najceneje pri tvrdk A. VOLK, LJUBLJANA Veletrgovina z žitom. Resljeva cesta 34.

Prodamo

Če avto svoj star prodajaš al' motorja bi znebil se rad. hrž kupcev ti mnogo prižene Slovenčev najmanjš' inserat

Drva

dobite po zelo znižani ceni: Prelesnik, Janševa, telefon 3389. (l)

Otroški voziček

globok, skoraj nov, naprodaj. Sv. Petra cesta št. 14/I. (l)

Odpadke od žage

10% ceneje, dokler traja zaloga prodaja v vsaki množini Ivan Šiška, Metelkova ulica št. 4.

Moška obleka

in čevlji po ugodni ceni naprodaj. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 2299. (l)

Oddajo se pomije!

Vpraša se: Košak, Prešernova ulica 52. (l)

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v veliki izbiri najugodneje in najceneje tvrdka Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg. (l)

Pozor, letoviščarji!

Zaradi odhoda prodam za polovično ceno še skoraj nov moderen stroj za izdelovanje brezalkoholnih pijač s kompletnim inventarjem in steklenicami. Na željo se odstopi tudi sedanji lokal, v katerem je še vse o obratu. Povalej Franc, Ipavčeva št. 3, Celje. (l)

Kurja očesa

Najboljše sredstvo proti kurjim očesom je mast CLAVEN. - Dobite v lekarnah, drogerijah ali naravnost iz tvornice in glavnega skladišča **M. Hrnjak** lekarnar, Sisak

Varujte se potvorb!

Zaščitni znak

Dijaki Novo! Mladeniči

Ni kmalo povesti, ki bi bila tako sodobna in tako fantovska kakor

Luč z gora

spisal Fr Weiser D. J. poslovenil Jože Jagodic. Cena broširani Din 15·—, polplatno vezani Din 22·—

Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

Mestno načelstvo mariborsko.

V Mariboru, dne 27. febr. 1933.

Štev. 2888/335—1933.

Razglas o licitaciji.

Mestno načelstvo v Mariboru razpisuje izvršitev parketarskih, tapetniških in steklarskih del pri zgradbi poslopja za carinsko pošto in carinske urade na glavnem kolodvoru v Mariboru

I. javno pismeno ponudbeno licitacijo na dan

23. marca 1933 ob 11 dopoldne

v sobi št. 5 mestnega gradbenega urada v Mariboru. Pojasnila in ponudbeni pripomočki se proti plačilu napravnih stroškov dobivajo med uradnimi urami istotam, soba št. 3.

Ponudbe naj se glase v obliki popusta v odstotkih (tudi z besedami) na svoto odobrenega proračuna, ki znaša:

1. za tapetniška dela	Din 24.553.—
2. za parketerska dela	Din 244.222.22
3. za steklarska dela	Din 168.273.88
Skupaj .	Din 437.049.10

Ponudbe je kolekovati po § 9 zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o taksah z dne 25. marca. 1932, Službene novine br. 70—XXIX z dne 26. marca 1932.

Podrobnosti razpisa so razvidne iz razglasa o licitaciji v »Službenih novinah« in na razglasni deski mestnega načelstva mariborskega.

Mestno načelstvo mariborsko.

DR. MIHAEL OPEKA:

Nove pridige za nedelje in praznike:

Raztreseno klasje

34 govorov (do sedaj je izšel I. del — 17 govorov). Cena nevezanemu zvezku je Din 24·—, polplatno Din 32.—

Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

LIPSKI POMLADANSKI VELESEJEM 1933

Začetek dne 5. marca

Vse informacije daje

LIPSKI SEJMSKI URAD

ali: častni zastopnik

Ing. G. Tönnies, Ljubljana, Dvořakova ul. 3, telefon 2762

Halo senzacija! Ugodna prilika!

Vsled ustavitve tvornice ženskih čevljev

odprodaja zaloge okoli 1000 parov prvovrstne kvalitete raznih kombinacij po globoko znižanih cenah in sicer:

1. Nacocalf komb.	preje 145 Din,	sedaj 85 Din
2. Nacocalf komb.	preje 155 Din,	sedaj 95 Din
3. Nacocalf temne ali lak	preje 165 Din,	sedaj 115 Din
4 Veleurcalf. (semiš) in z lak komb.	preje 185 Din,	sedaj 125 Din

Oglejte si izložbe! Ne zamudite ugodne prilike, dokler traja ta zaloga.

ALEKSANDER OBLAT, Ljubljana, Sv. Petra c. 18

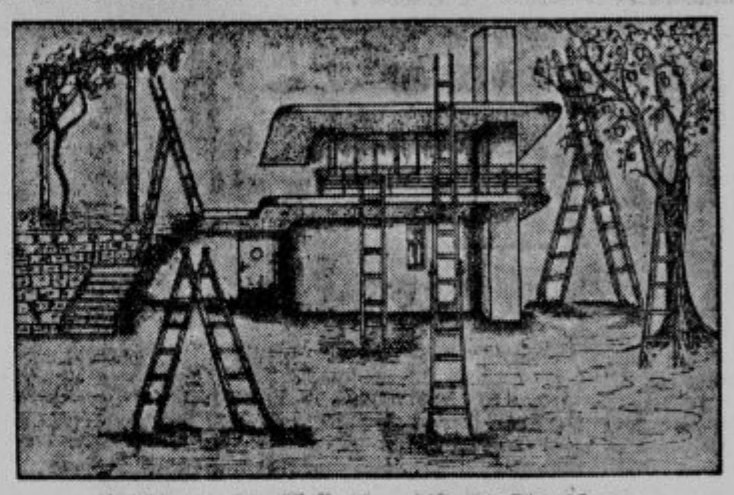

IGNACIJ REPSE

tvornica pohištva in patentnih lestev

Ljubljana, Tesarska ulica 7 (Karlovška cesta)

priporoča vsakovrstne specijalne lestve za: industrije, trgovce, obrtnike, **sadjarje**, vrtnarje, **cerkve**, hišne posestnike, gasilna društva i. t. d. — Lestve se lahko uporabljajo na vse načine tako, da ena lestev nadomešča šest drugih

Mestna hranilnica Ljubljanska

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3

s podružnico na Miklošičevi cesti št. 13

je največja regulativna hranilnica v Jugoslaviji

Ima vlog nad 430,000.000·— Din, rezervnih zakladov pa nad 10 milijonov dinarjev.

Za pupilne naložbe ima sodni depozitni oddelek, za varčevanje mladine izdaja domače hranilnike, za pošiljanje po pošti pa svoje položnice. Za vse vloge jamči mestna občina z vsem svojim premoženjem in davčno močjo.

Hranilnica kupuje in prodaja tudi devize in valute najkulantneje. Ta posel opravlja v svoji podružnici na Miklošičevi cesti. Telefon centrale št. 2016 in 2616, podružnice št. 2367. Poštni čekovni račun centrale št. 10533, podružnice št. 16.138.

Uradne ure za stranke so od 8. do 12. ure

✚

V globoki žalosti naznanjamo, da je naša nadvse ljubljena mama in stara mama, gospa

Marija Bavdek roj. Končina

zasebnica

dne 2. t. m. po daljšem, mukepolnem trpljenju, previdena s svetotajstvi, mirno umrla.

Pogreb nepozabne bo v soboto, dne 4. marca 1933 ob 4 popoldne izpred mrtvaške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 3. marca 1933.

Rodbini: **Bavdek, Švent.**

P. C. Wren:

Lepi Mihael

53

»Po mojem mnenju,« sem rekel po kratkem molku, »ravnamo zelo kruto z doma ostalimi, ako jim ne povemo, kje smo — ali živi ali mrtvi in tako dalje...«

»Pri tem bržda misliš na Avgusta?« se je norčeval Digby.

»Kako naj nas pa obvestijo, če bi se ta vražji kamen zopet prikazal?... In kako naj zvemo, kako se jim godi doma?...«

»Prav za prav res,« je odobril Mihael. »Mi bi morali sporočiti teti Patriciji, da smo čili in zdravi — in potem bi imela možnost, da nas obvesti, ako bi se kaj važnega pripetilo.«

»Kdo je torej izmaknil ta prekleti kamen?« je rekel Digby in ponovil vprašanje, ki sem si ga bil sam že tisočkrat zastavil.

»Jaz,« se je oglasil Mihael.

»Zakaj, za vraga, ga potem nisi dal nazaj?« je vprašal Digby.

»Sedaj je prepozno,« je odgovoril Mihael. »Razen tega hočem ostati skrit in po petih letih prodati safir za trideset tisoč funtov. Denar vložim potem v dobra podjetja in bom imel tako dosmrtne prejemke petnajst sto do dva tisoč funtov letno. Živel bom življenje kakor stric Hector: sport, lov, potovanja, posebno stanovanje v mestu, družbe...«

»Za stričev denar?« sem vprašal.

»To bo zabavo še podvojilo, ali ne?« je odvrnil Mihael.

»Čudno,« ga je prekinil Digby, »to je skorajda isto, kar nameravam storiti jaz. Samo da sem prepričan, da ne bo mogoče dobiti več ko dvajset tisoč funtov in te vložim v kako plantažo na kakem otoku Južnega morja in v kakšno trgovsko mornariško podjetje... Imel bom najboljši skuner vsega otočja in bom svoj lasten blagovni paznik... Vsako tretje leto se popeljem v Anglijo in zaveseljačim svoje dvajsetodstotne dobičke. S tem, računam, da si bom zaslužil svojih štiri tisoč funtov letno. Da... Marquesas, Apia, Honolulu, Tahiti, Kanakas, Papete, Robert Louis Stevenson...«

»In kaj bosta dotlej počela s safirjem?« sem ju vprašal posmehljivo.

»Vedno ga bom nosil s seboj,« je rekel Digby. »Ako mi bodo izbili eno oko, ga bom nosil v prazni očesni luknji... Nekak modrooki mladenič... Ali ni to sijajna misel?...«

»Nemara pa ga lahko skriješ tam, kjer hranijo opice svoje orehe — dal bi si napraviti v enem licu primerno vrečico; to te ne bi stalo dosti truda,« sem svetoval.

»Vidva ne razumeta ničesar od te stroke,« je ugovarjal Mihael; »torbe, kakor jih nosijo kenguruji, so najpriročnejše. Jaz nosim safir noč in dan v usnjatem mošnjičku, ki je s pasom privezan okoli mojega života. Mislil sem bil na vse in sem si vse potrebno nakupil v Londonu. Trgovci z dijamanti nosijo tako svoje dragulje s seboj na potovanjih. Navežejo si jih okoli trebuščka pod telovnikom. Človek jih mora prej umoriti, preden jih more oropati...«

»Ti nama še nisi povedal, kaj nameravaš ti storiti z njim, John,« je menil Digby. »Ali se boš tudi ti pet let skrival in potem kamen prodal?... In kaj boš počel z denarjem?«

»Delil ga bom s teboj in Beaujem,« sem odvrnil.

»Oh, hraber dečko,« me je pohvalil Digby. »Ali naju ne osramočuje s svojo velikodušnostjo, Beau? Mar ga ne bi zato radi prekipevajoče hvaležnosti ubila in si pridržala njegov delež?«

»S tem se docela strinjam,« je pritrdil Mihael, »samo prej morava izvleči iz njega, kaj je z njim počel...«

Tako smo kramljali in se šalili sedeč pod afriškim nebom trije neverjetno neumni mladeniči in se nismo brigali za to, kaj bo jutri. Naj bo, kar hoče...

Slednjič smo zadremali in jutranji svit nas je našel zmrzle, otrple, z razbolelimi členki, toda čisto srečne. Našli smo se — življenje, svet in pustolovščine so bili pred nami.

Po obedu je prispel še tretji oddelek rekrutov in zvedeli smo, da bomo odšli še istega dne, in sicer ena polovica v Saido, taborišče drugega polka tujske legije, ostali pa v Sidi-bel-Abbès, zbirališče prvega polka.

Vprašanje, ki nas je vse zanimalo, je bilo, ako bomo ostali skupaj.

Mi bi bili šli rajši k prvemu polku zaradi tega, ker je bil prvi; toda s pogojem, da bi smeli ostati skupaj, nam je bilo popolnoma vseeno, kam nas pošljejo. Tudi Amerikanca se nista hotela ločiti od nas in bi rada ostala skupaj. Ko smo tako postopali po dvorišču, je prišel Boldini k nam.

»Ostanimo mi štirje skupaj,« je predlagal. »Jaz pojdem k prvemu polku in vi bi storili prav, če bi se pridružili. Jaz se tam dobro spoznam, in bi vas ščitil pri korporalih... Seržant Lejaune je moj prijatelj...«

»Mi trije bi radi ostali skupaj,« je dejal Mihael, »in želeli bi, da bi šla tudi Amerikanca z nami. V splošnem pa nam je ljubši prvi polk. Ali moremo glede na to kaj reči ali ukreniti?«

»Ljudska knjižnica«: Iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: Lovrenčič: Publius in Hispala, povest, broš. 28 Din, vez. 40 Din. — Pierre L'Ermitte: Deklica z odprtimi očmi, povest, broš. 30 Din, vez. 42 Din. — Pierre L'Ermitte: Kako sem ubil svojega otroka, povest, broš. 35 Din, vez. 45 Din. — Bigiers: Kitaičeva papiga, povest, broš. 32 Din, vez. 42 Din. — Verne Jules: 20.000 milj pod morjem, povest, broš. 28 Din, vez. 40 Din.

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Franc Kremžar.